

ВІСНИК

VISNIK

ЖЕСЕРАЛД

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XXXII Ч. 5
YEAR XXXII, № 5

ТРАВЕНЬ — 1979
MAY — 1979

ЦІНА 0.90 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБОД УКРАЇНИ

З М І С Т

Травень — місяць Героїв	1
ЗВЕРНЕННЯ Проводу з нагоди 50-ліття створення ОУН	2
Микола Щербак — Він серед нас (Вірш)	3
Микола Галичко — Євген Коновалець (Вірш)	4
Іван Левадний — Вашингтон і свобода у творчості Т. Шевченка (До 165-річчя народження Кобзаря)	12
В. Грінджа-Донський — Моя Карпатська Україна (Вірш)	14
Л. Гірняк — Незабутні дні (Спогад з часів Другої світової війни)	15
Голос американського патріота ..	19
Іван Левадний — Забороло українських вольностей	20
Українська щадниця „Певність” ..	23
СТОРІНКА ОЖ ОЧСУ	
Валентина Юрченко — Емблема (Правдива історія)	24
„Десять років існування і праці ОЖ ОЧСУ”	26
УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА	
В. Гаврилюк — Згадка, Спокій (Вірші)	27
Ще один горе-критик і відповідь „Шляху Перемоги”	27
Леонід Полтава — „Гроші української держави” (Рецензія)	28

Річна передплата 10 дол.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

МИ СВІДОМІ ТОГО, що наша визвольна боротьба вимагає героїзму і кривавих жертв, а перш за все —
НЕ ПОХИТНОЇ ВІРИ В СВОЮ ПРАВДУ. МИ ВІРИМОВ ТВОЇ ТВОРЧІ, БУДУЮЧІ СИЛИ, БО ТІЛЬКИ ВОНИ є ЗАПОРУКОЮ НАШОЇ ПЕРЕМОГИ!

З Універсалу УГВР, Україна, 1944 р.

ВІЧНИЙ

ТРАВЕНЬ — МІСЯЦЬ ГЕРОЇВ УКРАЇНИ

Місяць травень — радісний, життєдайний місяць весни.

Але в українській історії травень займає особливе місце. Саме в цім місяці Україна знала величезні перемоги над ворогами в різних періодах історії, знала також і важкі дні смутку.

Пригадаймо, що саме в травні 1848 р. гетьман Богдан Хмельницький розпочав всенародне переможне повстання проти польського окупантів; у травні 1849 р. в Галичині постало перше українське товариство суто політичного характеру — Головна Руська Рада; у травні 1907 р. в окупованому Києві було засновано Українське Наукове Товариство... І саме в травні, дня 26-го Року Божого 1659, гетьман Іван Виговський наголову розгромив московські царські війська під Конотопом...

Та в цім же веснянім місяці в далекому минулому, у 1742 р. — помер у Яссах, на чужині, гетьман Пилип Орлик; 3-го травня 1924 р. загинув духовно закатований червоною Москвою в окупованому Києві батько наукового націоналізму Микола Міхновський; 25 травня 1926 р. большевицький агент Шварцбарт замордував у Паризі Головного Отамана і Голову Української Держави у формі Соборної УНР Симона Петлюру, а 23 травня 1938 р. загинув під пекельною машинною, зрадливо переданої большевицьким агентом, полковник Євген Коновалець — командант корпусу Січових Стрільців у Києві, творець Української Військової Організації та згодом Організації Українських Націоналістів, ОУН.

Золотими літерами вписані ці імена в історію України, бо вони своїми життєсвітними осягами, боротьбою з ворогом, навіть смертю до кінця служили рідному народові. Ворог зліквідував їх фізично, але — як писав Валентин Мороз,

— „Знищені стають пропором”!

Симон Петлюра, Євген Коновалець, Тарас Чупринка-Шухевич, Степан Бандера... — новочасні Герої України. Це ті, про яких сказав д-р Дмитро Донцов: „Кріпкі, мужні — вміли ставити чоло небезпеці, здійснити рисковані заміри, служачи тільки ідеалові, правді своїй, не підлещаючись ні царям, ні юрбі, ні подіям”. І далі д-р Донцов, у статті під наг. „За який Прокід”, вчив:

„Ці три прикмети — ШЛЯХЕТНІСТЬ, МУДРІСТЬ, ВІДВАГА — три основні прикмети володарської кляси... З проводом, який ті прикмети посідає, ніякий ворог нічого не зробить: ШЛЯХЕТНОГО НЕ ПДКУПИШI, МУДРОГО — НЕ ОБДУРИШI, МУЖНЬОГО — НЕ ЗЛЯКАСШI”

Тому була така ненависть московського ворога до Прорівників-Героїв національно-християнської України. Але фізичне вбивство не тільки не дало ворогові бажаних наслідків, а скоріше навпаки: знищені стали ПРАПОРАМИ Української Нації в поході до волі.

У місяці травні особливо вшановуємо тих, які впали на полі бою, на полі слави. Вшановуємо і наших поляглих Прорівників, і ті сотні і сотні тисяч безіменних Героїв національно-визвольної боротьби, які ішли під пропорами Петлюри і Коновалця, Чупринки і Бандери.

Вони фізично загинули — але вони живуть там, серед цвіту нашого народу в Нескореній Україні, а поза межами — живуть у нас, у могутніх лавах Організацій Українського Визвольного Фронту та всіх інших патріотичних об'єднань. Колись сумлінний історик назве Революційну ОУН — збірним і соборним Героєм України, бо ніхто ще не зазнавав таких великих і болючих втрат, як ОУН, і ніхто ще не мав

ЩИРО ВІТАЄМО ВАЛЕНТИНА МОРОЗА
ТА ІНШИХ НЕСКОРЕНИХ НА ВІЛЬНІЙ ЗЕМЛІ ВАШІНГТОНА!
„ПИТАННЯ ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ — БЕЗДИСКУСИНЕ, СПРАВА ЛІШЕ В ЧАСІ”.
Із заяви Валентина Мороза у Нью-Йорку, 29. 4. 1979 р.

ЗВЕРНЕННЯ ПРОВОДУ З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ СТВОРЕННЯ ОУН

(Закінчення)

Слабкі елементи опинилися поза ОУН в 1940-их і в 1950-их роках. Напевно, що ОУН і УПА не стали б такою могутньою силою під час і після Другої світової війни, якщо б ті опортуністичні елементи були залишилися в середині ОУН. III-ий (Надзвичайний) Великий Збір ОУН в 1943 році правильно відмічає, що „Наша орієнтація на власні сили народу на початку війни видавалася слабшому елементові утопією. Наша постійно підкresлювана теза про те, що ми шляхом революції будемо вирішувати долю України й майбутній лад в ній, не одному видавалася „вірою проти надії”. Нашу практично-політичну й організаційну роботу звали спізненим „донкіхотством” і наші вороги й деякі земляки, які були засліплени фальшивим близком головно німецького імперіялізму”.

Затрата віри у власну націю, у власні сили, в революційний шлях визволення силами України й інших уярмлених Москвою націй дозволила деяких еміграційних відступників й опортуністів до протиставлення тим революційним крайовим позиціям, які заступали всі Великі Збори ОУН, всі Конференції ОУН, всі Декларації і Становища Проводу ОУН, УПА і УГВР в Україні й на чужині.

Вже I Великий Збір ОУН чітко і ясно з'ясо-

таких величезних осягів у боротьбі з ворогами як ОУН.

Нашу трагічну і героїчну добу схарактеризував Провідник ОУН Дост. Ярослав Стецько, як добу „боротьби за владу Нації”.

На шляху боротьби падали й будуть падати жертви-герої. Але вже ніхто не зможе спінити Української Нації в поході до віднови тисячолітньої Державності.

Освячена кров'ю тих, які впали, велика і свята всеукраїнська Ідея соборників-патріотів — Петлюри, Коновалця, Чупринки, Бандери — веде і доведе нас, мужніх, карних, працьовитих і жертовних, до порогів Воюючої, Нескореної України — до Української Самостійної Соборної Держави!

СЛАВА УКРАЇНІ!

ГЕРОЯМ — СЛАВА!

вус шлях визволення: „Повне усунення всіх залежностей з українських земель, що наступить у бігу національної революції, та відкрис можливості розвитку Української Нації в межах власної держави, забезпечить тільки система власних мілітарних зброянь та доцільна союзницька політика”. Не інакше це стверджує і постановляє III-ий Надзвичайний Збір ОУН: „Єдиний шлях для здійснення наших цілей — це революційна боротьба українського народу й усіх інших поневолених народів, ... національні революції поневолених народів, які доведуть до відбудови національних держав... Україна перша, що піднесла прапор рішучої боротьби поневолених народів проти імперіялістів і вона почне період національних і соціальних революцій... Тільки шляхом національних і соціальних революцій поневолених народів Сходу, що проходитимуть під прапором нових прогресивних ідей і боротьби народів проти імперіялізму, може бути знищений московсько-більшевицький імперіялізм... Едино політично і мілітарно зорганізований народ може зберегти себе перед знищеннем більшевиками та продовжувати свою боротьбу за власну державу”. Так у найжорстокішій російсько-сталінській епосі народовбивства думали українські націоналісти-революціонери, які думають так і тепер, як це підтверджують Постанови IV-го і V-го Великих Зборів ОУН і сучасна визвольна боротьба України.

Голова Проводу ОУН Степан Бандера, у своїй збірці творів „Перспективи української революції”, а теж IV-ий та V-ий Великі Збори звертають особливу увагу на один із найважливіших аспектів національної боротьби, на ре-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defence of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly.

Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003.

волюціонізацію широких народніх мас, гаранта успіху революції, та на розбудову збройної сили, яка остаточно вирішусь перемогу. Жодні форми визвольної боротьби, в тому й явні, не є узалежнені від ворожих законів, конституцій чи міжнародних декларацій і договорів, яких окупант ніколи не виконував. Поборювання внутрішньо-українського опортунізму супроти ворога, зокрема всяких інтернаціоналістичних, всесвітянських і антинаціональних течій, завжди на часі. Вже П-ий ВЗ у квітні 1941 року постановляв: „Поборюємо українські нереволюційні, опортуністичні, масонські організації, групи й течії, розкриваємо їх шкідницьку роботу та демаскуємо їх всюди, де вони появляться”.

Це актуальне і сьогодні. Треба відмітити, що основний напрямок й ідея революційно-визвольної боротьби усіх Великих Зборів ОУН остаються незмінні. Перевиховуваний на протязі років народ у революційній боротьбі, окріленій аксіоматичною ідеєю — УССД, що стала вже вірою нації, штурмує тюрму народів і комуністичну систему життя на всіх ділянках, протиставляючи їм власну національну систему й спосіб життя, що можуть бути здійснені тільки в УССД, до якої тяготіє народ всіма ланками свого життя. Де в зударі між собою сто-

ВІН СЕРЕД НАС

Немов нестало в небі сонця
І день поникнув і погас,
Коли ми йшли на Монпарнас,
Коли Він відійшов від нас —
Нестало волі оборонця ...

Нестало... Україна-Мати
Ридала нищком уночі
І чула, як Його кличі,
Неначе месници мечі,
І рвуть, і кличуть до відплати!...

Ще буде бій! Ще буде буря!
Ні, Ні! Нації Симон не погас!
Він, як світильник, серед нас,
Отаман, Прорівник — Петлюра!

Микола Іщенко:

ять два противіні організми, два світогляди, дві діаметрально протилежні культури, два уявлення життя, там компромісу бути не може і немає. Шлях здійснювання національної концепції життя під московським ярмом неможливий еволюційним методом, пов'язаним із ступневим вростанням народу в чужий державний, суспільний, господарський і культурний світ, бо це totожне з прийняттям ворожих вихідних позицій. В цих обставинах кожне, навіть часткове наше досягнення добувається революційним методом, змагом за велике, і кожна часткова поступка ворога являється стартом для дальшої боротьби. Лише при тотальному запереченні ворожої системи можуть заінсувати замітніші поступки окупанта. Але і цих часткових поступок ніколи не доб'ються ті, які виступаючи проти боротьби, мимовільно сприяють вростанню народу в чужий державний і суспільно-політичний організм, з яким шукають компроміс.

Розвиток українського революційного процесу виходить з принципових позицій нашої системи життя і проходить в безкомпромісій боротьбі, в якій кожний здобутий на ворогові поступок являється закликом до ще сильніших змагань, але ніколи причиною для демобілізації революційних сил нації в ілюзорній надії на еволюцію окупантської системи.

Великі чини української нації, пробудженої революційною дією ОУН і світовим катаклізмом, почалися Актом 30 червня 1941 року, а від 1942 року розгорнулися в широку і всенародну повстанську війну нації проти німецького імперіалізму, а згодом і проти Росії, яка після перемоги над Німеччиною поширила свої кордони й впливи в глиб Європи. Ця всенародня повстанська війна, що тривала до 1950-их років, згодом перейшла на законспіровану підпільно-революційну, поширилась на всі простори імперії й допровадила до повстань в концтаборах в 1953-1959 роках. Організовані бійцями ОУН і УПА масові страйки і заворушення охопили мільйони в'язнів, що в основі підріввало панівну рабську систему концтабірного архіпелагу й загрожувало поновним перенесенням полум'я повстань на терени України й інших поневолених народів.

А тим часом в Україні боротьба не припи-

няється, не зважаючи на пакт трьох держав з 1947 р. проти УПА-ОУН, на вивози, штучно організований голод, хрущовські погроми, чи на примус участі у виборах, які народ на заклик УГВР-ОУН-УПА збойкотував. Українська нація самоусвідомила свою силу духа і волі, свою мільйонову потугу борців. Смерть шефа німецької СА ген. Люце, російського маршала Ватутіна, польського віце-міністра війни ген. Сверчевського й багатьох інших ватажків-наїзників, це наочне свідоцтво того, що всенародна армія УПА і її натхненник — революційна ОУН, не шукали компромісів, але безоглядно й безстрашно карають ворога за кривди і неволю, грабежі і вивози! З рідних піль, політих кров'ю найкращих, з братніх могил під Зв'ягелем, в Києві, в Ягольниці, в Рівному і Львові, в Кривому Розі, Кременчузі, Житомирі, Джанкой та інших містах України, в Чорному Лісі, на Лемківщині і Холмщині, говорить вічність, як з могил козацьких, про незламне геройство та безкомпромісів великого народу!

На грані другого періоду революційно-визвольної боротьби після закінчення Другої світової війни, у березні 1950 року, гине в бою на полі слави смертью хоробрих ген. Роман Шухевич-Чупринка, Головнокомандувач Збройних Сил України, Голова Проводу ОУН на Українських Землях, Голова Генерального Секретаріату УГВР — революційного уряду України. Роман Шухевич — це український Леонідас, другий Святослав Хоробрий. Вийняткови-

ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

**Мов орел, Ти підніс на вершини
Прапор волі, шляхом боротьби,
Полум'яну любов до України
Всім щепив серед пітьми-руйни,
Аж упав на шляху до мети.**

**Хоч вдалося Москві динамітом
На куски розірвати Твою грудь,
Та ідея Твоя святым мітом
Безугавно гrimить заповітом:
„Українську Державу здобудь!”**

Микола Галичко

ми є випадки в історії, коли Головнокомандувач Збройних Сил і Голова революційного уряду в захист Рідної Землі зрошує її свою кров'ю і в бою за неї життя віддає. Тарас Чупринка — це найвизначніший стратег національно-повстанської війни, всенациональний герой, провідник революційно-визвольної боротьби нації, творець її збройної сили, який плекав культ зброї і влади нації, свідомий, що без цього немає держави.

Рятуючи імперію від розвалу, окупант при неволіні реорганізувати концтабори, звільнити частину в'язнів і поселювати їх здебільша поза межами рідної землі, „десталінізувати” режим, щоб лише сповільнити наступ уярмлених на тюрму народів і людей.

А тим часом море пролитої крові, муки і терпіння, хоробрі чини, неперевершена мужність борців-націоналістів, їхні ідеї і революційно-визвольна концепція боротьби виховують і захоплюють молоде покоління шести- і семидесятників України, що зродились з ОУН-УПА, як дух від їхнього духа, і кров від їхньої крові.

I якраз на переломі третьої фази боротьби, коли мало хто розумів взаємопов'язання грандіозних і нових визвольних, зокрема культурних процесів в Україні, з ідеологічною, соціально-політичною і збройною дією ОУН-УПА, Москва вбиває в Мюнхені, в жовтні 1959 року Провідника ОУН Степана Бандери — символа визвольної боротьби і її прапороносця.

Цим злочинним актом Москва сама підтверджує глибоке духовно-органічне пов'язання нового етапу революційно-визвольної боротьби нації з рухом „бандерівців”, що іх іменем вона називає вже не тільки націоналістів-революціонерів, але також усіх українських патріотів в Україні взагалі. Цей новий рух в Україні стоїть за знищення російської, комуністичної системи життя, колхозів, совхозів, колоніяльного удержання засобів виробництва, суцільного етатизму, русифікації української культури й цілості життя нації. Він є проти дехристиянізації життя і його денационалізації, проти противиродної концепції „советського народу”, що на ділі змагає до перемішання народів, проти воюючого безбожництва. Але він є за приватну власність селянина на землю, за християнізацію, за культ власної нації, за

Takorok III HB3 QYH, uno Bimboyechea y camoys
posarapí 360poinho Goopotren Hypotan Himeayinhi
Pochi, Sanabriae, uno "Oñinokoio oprahihino n
tipniboco cujoro Coxoy kaktirotca cujiri nohero-
meku hapañib, eki smaralotz jo hanjohajipinx

Бек-Інн Берінгнің 36-ші оғзінде көрілді. Оның орталықтарында АБН, АК, мемлекеттік органдардың ААБН, АК жағынан саналған. Бұл күнде көрілді. ААБН, АК жағынан саналған. Бұл күнде көрілді.

1940 pohy 1940 pohy OVAH si mozaikoye operah
hazliotachivo-bunisoborivhix operatrisiun noherogi-
occepelyi boro yearin e "Mashifect OVAH han-
pefotihii binin". B rpytihii 1940 poky OVAH cra-
buth pohot noherogienehix hajlin 3 rojorhinn rac-
jom "Czegofora belim noherogienehix" i "Barbitr mce-
vita-OVAH Komitet Ihorebojenehix Hapopotib jinc-
rocksby tropay hapopotib!!" Czopehenni 3 nohny
mebeni pknii Bypok Hapopotib (ABH). ABH jinc-
takox pohotax — ha plihinx semihix nohero-
mehnx hajlin, je e rojorhinn pohot, i ha yjeknii,
mogiljazyiohn tiporopodichnyi n hypotomomyic-
tynih cijini certy ha sunar za posaat pochinchkoj-
thopan hapotib ha hezaisekhi hazliotachivoj tpe-
kaban ha iixix etropoladiphinx semihix i za shn-

QAH — upodobna cesta mohrojenix hapotix i opiechup antogopneinsix eni city

Common Illusions

"BIR3BO.JEHHA HAHU ORPOMIHOETPCA I OC.
BAVETPCA KPOB TO U HANKEAUNX CHIB.
HEPE3 IX CMETPB — BEJE MUNIX JO HEPE.
MOLN!"

Crasiehe JV-nm Bejninnn 360pm racio „Kinb
nupton Mlockin!“ 6yto monepejtekehe y raakkir
opyahatoro totaritapnamib ractiom „Crogota Ha-
ha II Bejnkmoy 360pi OYH a 1941 pout. Bono
6yto nrosoom hmeukomy i podnicpkomy imme-
cyppehochtin monebheneinx haujin, ta nraabohenn
ix 3 nykoro apna. Besz haujohaziphoi hezaallek-
hocin i roji hemae roji i npas mronin-Ominini
monebheneholi haujin. Thojeckri npas e sarakjin ha-
cijikow haujohaziphoi haujin, Thojeckri npas e sarakjin ha-
jib. Tjipka cyppehenni, haujohaziphoi haujin
mpash! Jepeskari rapahyoth npasra n crogotin
monebheneholi haujin he war a intepii 34jichenehx
cebox jrojekpix npas! Perekonjina OYH za-
xuniae tuo arckomy i boha reke crae jwopom yex
yrapajihue-hatpioneer!

Каждый из них имел свою специальность и занимался определенными видами деятельности. Одни из них были профессиональными художниками, другие — ремесленниками, третьи — торговцами. Всех их объединяло то, что они были связаны с производством и торговлей. Их жизнь была тесно связана с городом и его окрестностями. Они жили в деревнях и селах, расположенных в окрестностях города. Их занятия были разнообразны: от выращивания зерновых культур до изготовления различных товаров для продажи. Их деятельность была связана с производством и торговлей, а также с ремеслом. Их занятия были разнообразны: от выращивания зерновых культур до изготовления различных товаров для продажи. Их деятельность была связана с производством и торговлей, а также с ремеслом.

і соціальних революцій та до відбудови власних національних держав". Він підкреслює і бере в основу попередні Великі Збори, живу історичну правду про „незнищенність нації, найвищої органічної людської спільноти", бо „Тільки в спільній борьбі українського народу з іншими народами Сходу може бути побитий большевизм", — стверджує ПП НВЗ ОУН. Отже, концепція АБН є крайовою концепцією, а не вигадкою еміграційних чинників. Тому ОУН, її захисник і пробойовик в Краю і на чужині, є найбільш вірним здійснювачем ідей крайових, революційних, націоналістичних чинників.

IV-ий і V-ий Великі Збори ОУН найбільш всебічно і найглибше розробили концепцію спільногого фронту поневолених і загрожених з боку большевизму націй, уточнили зміст, спільну стратегію і визначили перспективи розвитку. Дія АБН у різних формах розгортається в Україні, в імперії і, зокрема, в концтаборах, де спільний фронт в'язнів різних національностей являється прообразом спільногого фронту націй на їхніх рідних землях. У творах наших борців і культурних діячів маємо відзеркалення цього спільногого фронту, зокрема в спільніх протестних акціях. Свої звернення і документацію з акцій на чужині АБН поширює при допомозі ОУН за залізною заслоною, даючи ідейно-політичну підтримку противідьшицькій боротьбі в поневолених країнах. Акції АБН на чужині широко відомі. Масові протестні противідьшицькі дії, зовнішньо-політична та інформаційно-пропагандивна діяльність, дипломатичні контакти, публікації на чужих мовах, пропагування світового антиросійського й антикомуністичного фронту — це вже широко відомі істини. АБН символізує сьогодні ідею безкомпромісового противідьшицького й противідьшицького спільногого фронту уярмлених націй, з проекцією охопити нею ввесь патріотичний, національний і волелюбний світ.

В усьому цьому важливу ролью слівняє ОУН, особливо завдяки невпинним довголітнім старанням її голови Ярослава Стецька, яка крім зовнішньої визвольної політики в рамках АБН і Європейської Ради Свободи, що являється координаційним осередком національно-патріотичних антикомуністичних організацій вільної

частини Європи й національно-визвольних формацій поневолених народів та заступає тодіжні з АБН революційно-політичні позиції, будучи допоміжною силою поневоленим націям у змагу за їхні ідеали серед вільних народів Європи, — веде свою окрему чисто українську самостійну політику. ОУН заступає Україну в Світовій Антикомуністичній Лізі (ВАКЛ) на базі рівноправності з вільними націями світу. Вона захищає у ВАКЛ загально-українські національні ідеали й інтереси, далекі від всякого партікуляризму. Немає справжнього українського патріота, який не підписався б під міжнародними позиціями ОУН. Договори ОУН почерез АБН в захист спільніх інтересів усіх поневолених російським імперіалізмом народів з національним Китаєм і Антикомуністичною Лігою Народів Азії, як теж з Інтерамериканською Конфедерацією Оборони Континенту, мають в основі спільну боротьбу за розвал російської імперії на національні суверенні держави в їхніх етнографічних кордонах та знищення комуністичної системи.

ОУН — це та сила, що відкрила Україні вічно в Азію, в усі її країни. Це перший раз в нашій історії усіх часів Україна стала твердою ногою в Азії, як революційна світова проблема, з відновленням державності якої міняється політична карта Азії, Близького Сходу й інших континентів, бо зі зникненням російської імперії переходятя революційні зміни в укладі міжнародних світових сил.

Величезна видавнича чужомовна діяльність ОУН у формі періодиків, книг про Україну й її боротьбу, підпільну творчість визначних діячів, про нашу концепцію розв'язки світової політичної, ідейної, моральної, суспільної і, навіть, релігійної кризи, про наші переслідувані Церкви, про російські концтабори, наших в'язнів і борців, яка нараховує десятки томів на англійській, французькій, еспанській, німецькій, португальській й інших мовах світу, не згадуючи аналогічних видань АБН з його періодиком, який вже понад тридцять років появляється на кількох мовах, зокрема англійській, спричинилися

„Насамперед Держава! — насамперед власна влада української нації на своїй землі! — це центральне гасло нашої боротьби".

Ярослав Стецько

до поширення правди про Україну і її стремління по всіх країнах світу.

Для нашої ОУН — фронт проти ворога — це головний фронт. Тому вона завжди зосереджує свою увагу на поширювання фронту боротьби не лише серед української спільноти, а й серед чужонаціонального оточення. А незалежно від того, своєю видавничицю діяльністю українською мовою, ОУН збагатила світ української наукової творчості капітальними творами з історії України, творами українських політичних мислителів, соціологів, культурних діячів, письменників і поетів, як теж видаванням місячних періодик з ділянки літератури, політики і суспільних наук.

ОУН ввійшла в чужонаціональний світ зі своєю концепцією розв'язки світової політичної, ідейної і моральної кризи. Вона власнопідметно включилася у світовий бій ідей і концепцій, ставши символом антиросійської й антикомуністичної універсальної боротьби, пробойовиком ідеї розвалу російської імперії на незалежні національні держави й знищенні комуністичної системи. У перекрою світового бою, на арені зудару двох діаметрально протилежних концепцій, пробойовиком однієї, найрадикальнішої, найбільш справедливої і поступової, що відповідає процесові розвитку людства від імперії до національної держави, стойть революційна ОУН.

Завдяки тому змагові ОУН, зокрема завдяки революційно-визвольній боротьбі нації, її УПА й культурних діячів Україна вийшла на світову арену бою концепцій та ідей. ОУН включилася в цей універсальний бій і цього факту вже ніхто не обійде. Україна стала захисником іншого, революційного порядку у світі, порядку національного проти імперіяльного! Не білі москалі є панівним чинником на світовому антикомуністичному форумі, але українці й АБН! Свою зовнішньо-політичну діяльність ОУН не обмежила лише до таємних дипломатичних контактів, до парламентарних зв'язків, але ввійшла відкрито в світовий бій ідей, як антипод Москви, стосуючи модерний метод психологічної війни, з публичним осудом імперії деспотів і народовбивців.

„Українське відродження потребує людей нової якості — аристократів духу”.

Валентин Мороз

Дві концепції порядкування світом стоять в бою у світовому розмірі: українська — завдяки революційній ОУН, і російська з її підбре-хачами. ОУН стойть також проти всіх інших варіантів світових урядів нових деспотів з-під стягу ОН, чи американського міжнародного капіталізму, або масонства різних барв. На модерний метод Москви у сфері ведення психологочно-політичної війни, адекватним методом відповіла революційна ОУН. III-й НВЗ ОУН правильно стверджує, що „Наши цілі вийшли поза межі України та, зв'язавши нашу боротьбу за УССД з боротьбою інших поневолених або загрожених імперіялізмами народів, зокрема Сходу, Прибалтики й Балканів, маємо пропагувати й реалізувати наше гасло Свободи Народам і Людині й права кожного народу на самостійні національні держави та протиставитись реакційним концепціям і плянам імперіялістів”. III-тя Конференція ОУН з лютого 1943 року також відмічала, що „На відтинку поневолених народів сучасної Європи, зокрема її Сходу, змагаємо до ліквідації дрібних, неістотних справ і в ім'я національної революції проповідуємо й організуємо спільний фронт поневолених народів для спільної боротьби проти імперіялізмів і проти поневолення під гаслом Свободи Народів і Людини”.

Вийшовши зі своїми позитивними ідеями для ідейного, релігійного й національного відродження народів світу, ОУН не обмежилася єдино лише до висунення політичної концепції боротьби проти Росії і большевизму, але наголосила також необхідність духового й релігійного оновлення народів, щоб на місце матеріального й матеріялістичного, егоїстичного й гедоністичного способу життя привернути геройчу й альтруїстичну мораль, оновити пристосуванське до слабостей людини християнство в дусі мученицького й героїчного з катакомб України, і щоб вкінці загинула назавжди злорадна теза про те, що „радше червоний, як мертвий”.

ОУН піднесла новий, хоч традиційний з героїчних епох зміст життя нації і людини-одиниці. Вона є його пробойовиком також у вільному світі, на різних міжнародніх форумах й акціях.

З накреслених першими Великими Зборами і Конференціями засягів комплексу поневоле-

них націй, ОУН вийшла поза їх межі, включившися власнопідметно, зі своїм пляном і концепціями, в бій ідей універсального маштабу, бо сьогодні льокально вже ніхто не досягає своєї мети. IV-ий і V-ий Великі Збори ОУН пішли даліше вперед, ствердивши й накресливши світовий засяг дії ОУН, її революційної мети, цілеспрямування у ситуації, коли большевизм має універсальний засяг. ОУН і АБН, як антиподи КПСС, мусять мати таке саме розміром і змістом протилежне большевизмові, власне уявлення життя і боротьби, щоб могти йому протиставитися в світовому діяпазоні дії. ОУН має дати і дас в теорії і дії відповіді на всі питання буття.

ОУН вийшла свою дією не лише поза межі України, але й поза межі поневолених народів, включила в об'єкт своєї дії весь загрожений світ, серед якого висунула свої орієнтири, що мають допомогти теж загроженому людству врятуватися від большевицького потопу. Як сьогодні стає в українській дійсності вже безспірно теза про те, що без здійснення прав нації немає прав людини, так самозрозумілими є і масові демонстративні акції в обороні України проти большевицьких окупантів і їх становиць, що їх вперше ініціювала й стосувала революційна ОУН, а які у свій час дехто навіть викливав і перестерігав перед ними, як „непристойними методами дії”. Усе це вже пройшло і ця метода дії вже стала панівною. Розпрацьована ОУН стратегія масових акцій здійснюється широкими колами української спільноти у всіх країнах її поселень.

Окрилення громадського, культурного, економічного життя і шкільництва національно-державною ідеєю і змаг за підчинення національному визволенню нашої науки й культури, наголос на гуманістичних науках, яких брак в українському пляні і змісті в Україні — це напрямок нашої дії на відтинку культурної і суспільної творчості за кордоном.

Банкрутство культобміну, політики „круглих столів”, сепарування від патріотичної громади всякого советофільства й комунофільства, банкрутство підказуваної американськими чинниками русофільської політики непередрішенства типу КЦАБу чи АКВБ — це також вислід безкомпромісової дії революційної ОУН, яка стоїть

на сторожі самостійницького й соборницького принципу української політики.

Банкрутство марксизму, комунізму і ленінізму серед громади, не зважаючи на диверсію ворога, — ще одна заслуга ОУН.

Маючи на увазі молодь III Конференція ОУН в Україні в лютому 1943 року доручас „виховати молодь в дусі ідей революційної боротьби за УССД, поборювати серед неї всі ворожі українські національно-визвольній ідеї, — ідеології, а зокрема марксистську, орієнтацію деякої частини молоді на Москву, як на політичний і ідейно-світоглядовий центр та... протиставлятися погоні серед частини молоді за особистими інтересами й замиканням себе в кругі справ, що далекі від сучасної визвольної проблематики українського народу”. Як дуже актуальною являється ця директива для деякої частини сьогоднішньої молоді на еміграції, для різних т. зв. троцькістів, махнівців, „чистих” марксистів, „гуманізмів” комуністів або „культурних” діячів, для яких національна ідея і визвольна боротьба створюють „завузькі” рамки для „інтелектуального розвитку”.

На відтинку української внутрішньої політики ОУН завжди стосувала незмінну методу мобілізації українських сил до боротьби з окупантами. Внутрішня політика була для неї засобом у боротьбі за державну незалежність. Ліквідуючи українські міжусобиці, вона поширювала ворогові фронт, але ніколи не йшла на дряхлі компроміси, які не скріплюють фронту боротьби.

Сьогодні важко уявити собі українську еміграцію без дії ОУН, без її семафорів на різних відтинках життя, зокрема політичного, культурного, наукового, літературного й мистецького, а передовсім на відтинку молоді, яка у своїй більшості йде за динамічно-революційною силою ОУН! Не було б революційної ОУН, не було б дороговказу нації на шляху її визвольної боротьби. Срганізація провідного активу самостійників-соборників і революціонерів не-

„Єдино боротьбою, упертою і безкомпромісовою, ми показали світові, що Україна є, що її народ живе й бореться за своє право, за свою свободу й державну незалежність”.

Симон Петлюра

обхідна у визвольній боротьбі її акціях в Україні й на чужині!

Не є нашою метою аналізувати форми й методи дії революційної ОУН в Україні. Фактом є, що вона не перестає бути постійним предметом жаластей і клевет окупанта, а це доказ не лише її існування, але й живучості, бо мертвих не б'ють. Ідея націоналізму без боротьби була б мертві, а правда без її пралороносців не перемагала б! Ця обставина, що окупант у своїх методах поборювання ОУН відсуває на дальший плян клевети про вислужицтво ОУН чужим силам, свідчить про повне банкрутство його системи брехні у поборюванні ОУН, а включення в неї інсінуацій про те, що начебто його інфільтрація і провокація сягала верхів ОУН доказує, що суверенна, незалежна і власнопідметна дія ОУН потягає за собою народ, отже необхідно ворогові міняти систему психологічної війни проти ОУН!

Окупантові не вдалося звести на ідейно-політичні манівці ОУН, бо IV-ий і V-ий Великі Збори засвідчили найчіткіше про непримиримі позиції ОУН супроти окупанта і його ідеології та програми, а рівночасно видвигнули суверенні, глибинно українські проекції змісту Державності й стратегічні пляни та концепцію визволення революційним шляхом. Всебічно розроблені ідеї і форми культурних процесів в Україні унаявнили небувалий досі зворот в творчості діячів нашої культури, в осередку якої вони поставили поворот до світлих геройчних традицій української історії княжо-королівської і козацької епох. Це вперше за десятки років так ясно і чітко унаявнилося в культурній творчості питома українська духовість. Бій проти русифікації і проти концепції „совєтського народу” розгорнувся в усій ширині. Найважчий бій нашого часу в Україні — це якраз бій за душу української нації, грандіозний бій за українську культуру! Поява шести і семидесятників — це вищіт могутньої, повної жертв і крові, героїки ОУН-УПА, це плід всенародного

„Сторонні сили та міжнародна політична кон'юнктура можуть мати значення допоміжних, але не киріцьальних сприятливих чинників. Беремо їх до уваги в такому розумінні і використовуємо їх, але відкидаємо всякі орієнтації на сторонні сили”.

Степан Бандера

повстання ОУН і УПА на Рідних Землях і в концтаборах, яких ідеї і самопосвята відбилися в молодій генерації України, як стихійне відлуння з одного цілющого джерела-горіння національною ідеєю і величчю рідної нації, чим завжди живилися також ОУН і УПА.

Сучасна стадія визвольної боротьби українського народу характеризується ідейно-політичним боєм українських традиційно-історичних якостей і вартостей. Цей змаг за здійснення образу життя кожної ділянки в українській державі надає українсько-державницьке політикум всякій протикомуністичній і противосійській акції, байдуже, чи її підложка буде соціально-економічне, культурно-політичне, чи церковно-релігійне. Байдуже також, чи це буде питання української мови, колгоспу, присадибного наділу, або труднощів продістatisя українцеві на ВУЗ на українській землі тощо. Українські націоналісти-революціонери і патріоти надають кожному явищу українське державно політичне цілеспрямування, узaleжнюючи повне здійснення тієї чи іншої потреби життя від здійснення заповітної мети — УССД! Усі життєві процеси мають збігатися в єдиному політикум: без УССД немає здійснення прав і потреб українця, ані тим більше його нації. Без УССД неможливо здійснити традиційний образ ані одної ділянки життя української одиниці й нації.

Тому правильно окреслив I ВЗ ОУН поняття держави: „Держава є зовнішнією формою такої взаємочинності всіх діючих сил нації, яка відповідає основним її якостям і в той спосіб уможливлює нормальний її розвиток в усіх можливих виявленнях; держава — це стан кожночасної окресленості нації формою організованого співвідношення сил, замкнених в органічну цільність-систему, відмежовану назверх, як самостійна збірна одиниця. Через державу нація стає повним членом світової історії, бо лише у державній формі свого життя вона посідає всі внутрішні і зовнішні ознаки історичного підмету. Для Української Нації в стані її політичного поневолення начальним постулатом є створення політично-правної організації, означеної як Українська Самостійна Соборна Держава”.

Молоде українське покоління, що виросло на

традиціях й ідейно-політичних позиціях ОУН-УПА, добачило в Космачі, символі української національної культури правду, що без національних культур, спертих на духовості й релігії окремих націй, немає світової культури, так як без національних геніїв немає також світових. Космач символізує органічний порядок в людстві, яке складається з природних психо-фізичних організмів-націй, що їх поборює і намагається знищити всякий комунізм, марксизм, чи ленінізм. Сучасний світ ідей молодого покоління України висловлений геніяльно у „незнущності українських Соборів душ” і в синтетично оформленій афористичній думці: „дехристиянізація, колективізація, колоніяльна індустріалізація, насильне переселювання з села до міста — це нищення традиційних українських національних структур, що нація незвичайно боляче відчуває”.

Утвердження системи ідей визвольного націоналізму, традиційних героїчних вартостей київського катакомбного християнства у протиставленні до російського толстойєвського шаманізму і, зокрема, воюючого безбожництва, першенство духового первня в житті нації і одиниці першенство геройчного на шляху росту нації — це незвичайно важлива перспективна проекція росту українського визвольного руху.

Нашим неодмінним обов'язком є зглибити українську правду; таке ж завдання ставити українській науці і культурі, і допомагати молодому патріотичному поколінню, мобілізувати його для активної, революційної дії і боротьби за здійснення правд української віри й зasadничих цілей державницького націоналізму, включаючи у комплекс прийомів також технічно-революційні акти і методи боротьби. Безоглядно поборювати збанкрутіваний в Україні і в світі чужий українській духовості „неокомунізм”, неомарксизм, чи „справжній” ленінізм, злочинну російську доктрину колоніяліста-загарбника, та всіх його облудних носіїв в українській дійсності, бо якраз цими доктринами ворог завжди намагався ввести троянського коня в український самостійницький рух і полонювати ним наївні душі, які не вірять в правду України, її зраджували, а потім кінчали самоубиством, як Скрипник чи Хвильовий, завалившись перед цим українську національну державу!

Ми будемо вітати навернених до самостійницького табору з фальшивих ворожих позицій і їх включимо в широкий марш нації до державної незалежності, але не визнаємо за тими, які ще вчора служили ворогові, права на провідників нації. Бо їм треба найперше хоч у скромній визвольній дії виправити гріхи минулого, щоб могти співкерувати сучасним і дійсно навернутися на правильний шлях, стати дійсно з Савла Павлом, бути у скромності за пізнану правду і без менторства готовим віддати життя за цю правду України!

Нам усім, зокрема молодим націоналістам треба завжди розгадувати правду України, жити ідею вічної України, горіти, страждати, боротися за неї і, як треба вмирати, подивляючи її, як вона могла довгі століття важких витропувань не лише пережити, але, як та квітка серед снігів, вирости і розцвісти!

Величні, героїчні і трагічно-героїчні річниці в 1979 році

Зміст українського організованого націоналізму в різних аспектах, ролю і завдання провідної організованої сили ОУН, зокрема ж концепцію, стратегію і тактику революційної боротьби, а в неменшій мірі також і форму та зміст майбутньої української держави, зміст українського культурного процесу й боротьби на культурному відтинку на Україні, героїчну українську духовість розробили IV-ий і V-ий Великі Збори ОУН. Вони також зглибили, уточнили й виповнили змістом ідейні рамки свободи нації і людини.

Відзначуючи 50-ліття ОУН — ми революціонери не звикли до святкових ювілеїв, бо свій ювілей ОУН буде святкувати щойно тоді, коли досягне свсесії завітної мети — здобуття Української Самостійної Соборної Держави, розвалу російської імперії і відновлення незалежних національних держав поневолених народів в їхніх етнографічних кордонах! ОУН — це найбільш соборницька політична Організація України, яка не знає кордонів, що відмежовували б будьяку частину нації, бо Україна — це одна велика духовна, ідейна і територіяльна єдність, а українська еміграція є її нерозривною частинкою.

В 50-ий рік своєї боротьби ОУН клонить го-

лови перед творцями Акту Соборності 22-го січня 1919 року, а зокрема перед геройською Українською Нацією від Буковини і Карпатської України, від Холмщини і Лемківщини по далекі східні кордони України і Крим, де тільки сягають наші етнографічні землі, а які шістдесят років тому були в єдиній неподільній Українській Державі, що звалася Українською Народною Республікою. Згадуємо також **соборницькі** чини Гетьманської Держави, доки вона була самостійною. Клонимо голови перед великими жертвами, перед героями-вояками наших армій, які поклали своє життя на жертовнику Соборності і Самостійності, перед світлою тінню Голови Української Держави, Української Народної Республіки, Отамана Війська Симона Петлюри, який згинув смертю мученика-героя з рукі Москви, залишаючи нам заповіт боротьби за УССД!

ОУН клонить голови перед світлою пам'ятю загинувшого геройською смертю у жовтні 1959 р. Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери, у двадцятиліття цієї великої втрати і рівночасно відмічає сімдесятріччя від дня народження нашого національного Героя.

ОУН клонить голови перед мученичо-геройською смертю у боротьбі з московськими танками в концтаборі в Кінгірі безборонних в'язнів українок і в'язнів інших національностей, які, двадцять п'ять років тому, хоробро й унікально в історії ставили опір наїзників, захищаючи свої національні і людські права політичних в'язнів, принесли неповторну жертву на вітари Батьківщини, загинувши під большевицькими танками зі співом „Ще не вмерла Україна”.

Відмічаючи річниці тих, що згинули в боротьбі за честь, славу і волю нації, усвідомім собі ще раз, що революційна ОУН — це єдина політична й революційно-визвольна організація, якої три найвищі провідники загинули смертю героїв, на полі слави, себто всі її донедавні найвищі лідери віддали життя за Україну, убиті окупантами!

Піднесім наші душі на рівень їхнього горіння ідесю України. Наслідујмо їх, наслідуймо всіх Героїв України, як приклад самопосвяти, бо кожна геройська смерть за Україну має однакову етичну вартість, однаково гідна подиву і

являється однаковим світлим маяком на шляху!

„Ми боліємо жертвами, що їх несе зі собою революційна боротьба, але рівночасно знаємо, що і без тієї боротьби нас, українців, вигинуло б вдвое, а то й більше. В тридцятих роках нашого сторіччя за пляном кремлівських можновладців вигинуло на Україні голодною смертю мільйони наших земляків, подібно тому, як останньо в рядах Червоної Армії. Чи ж не краще, щоб ці мільйони були дорогою ціною окупили свою смерть у боротьбі з большевицьким окупантом?” — резюмує Провід ОУН в Україні в своїй Декларації з травня 1945 року.

Минає п'ятдесят років боротьби ОУН. За нами період неповторної визвольно-революційної боротьби. Ми горді за цей могутній геройський здвиг нації, за цю одчайдушну, мужню поставу в боротьбі нашого народу проти двох найпотужніших мілітарних імперій, за геройство бійців ОУН-УПА.

Ми горді за всенародне повстання, що розгорталося до 1950-их років, проти переможної російської імперії, яку розхитала наша УПА і ОУН. Ми горді на той одчайдушний період боротьби ОУН-УПА, коли на тимчасову фізичну перемогу над УПА Москва потребувала десять років часу й допомоги ЧСР і Польщі. Ми горді на зриви наших в'язнів в концтаборах і тюрях 1953-1959 років! Ми горді на нове покоління шести- і семидесятників, яке піднесло у свою чергу стяг боротьби і хоробро захищає геройчні, традиційні українські культурні вартості! Ми, вкінці, горді й за безмежну всенародну жертовність для Справи, за дружню солідарність всіх верств і земель України, за ширу консолідацію визвольно-самостійницьких сил в боротьбі, за велике розгорнення і посунення вперед Української Національної Революції, що нею незмінно керує революційна ОУН.

На крові тих, що впали на полі бою і боротьби в обороні рідних хат, сімей і населення, в індивідуальному двобою під час конспіративної підпільнії роботи, на крові тих, що замучені по тюрях і таборах, — виростає безсмертна легенда воюючої, поневоленої нації, що вогненним смолоскипом горить у серцях і душах народу й освічує шлях у майбутнє.

Україна живе й бореться та силою здобуває перемогу!

У Шевченкове 165-ліття

Іван Левадний

ВАШИНГОН І СВОБОДА У ТВОРЧОСТІ ШЕВЧЕНКА

Більш усього на світі любив Тарас Шевченко Свободу. Тяжка кріпацька неволя, невідрядне життя з раннього дитинства обумовили гостре засудження всякої кривди та насильства і гарячу любов до волі. Від самих початків свого життя скрізь бачив Шевченко страшну неправду, пекло кріпаччини, наругу над людиною, топтання людських прав, сам відчував цю несправедливість на кожному кроці і в його серці запалювався щораз, то більший протест проти тих страшних мук, які переносив він, його родина, вся Україна:

У тій хатині, у раю
Я бачив пекло... Там неволя,
Робота тяжка, ніколи
І помолитись не дають.

Хай бій наш буде перемогою, а перемога помстою!

Хай же вічна буде слава впавшим Героям, що склали своє життя на жертвнику Батьківщини!

ОУН разом з народом незмінно бореться на полі бою визвольної війни на наших окупованих землях.

Ми знаємо і віrimо, що недалекий вже час остаточного визволення українського народу і відвоювання самостійної держави і цю віру ОУН передає народові. Ми хочемо разом з народом дійти до остаточної Великої Мети!

Революційна ОУН несе і нестиме наш великий прапор, що на ньому написані слова:

Смерть російським окупантам України!
Смерть большевизмові!
Хай живе фронт поневолених народів!
Вічна слава впавшим Героям!
Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!
Хай живе Українська Національна Революція!

У січні 1979 р.

**ПРОВІД
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ
НАЦІОНАЛІСТІВ (ОУН)**

А люди „німі на панщину ідуть і діточок своїх ведуть”. На цій тяжкій підневільній праці померла матір поета:

Там матір добрую мою
Ще молодую — у могилу
Нужда та праця положила...

А слідом за нюю і „батько, плачучи з дітьми... не витерпів лихої долі, помер на панщині”.

I Шевченко, лишившись сиротою, блукав по Україні і образи тяжкого народного лиха збуджували в ньому згадки про колишню визвольну боротьбу народу, переконували в необхідності її продовжувати. В уяві поета вставали образи мужніх гайдамаків, відважних борців за волю.

Переживши тяжкі роки безрадісної юности, відчуваючи страшний гніт, як свій особистий так і свого народу, сваволю жорстокого пана, спрагнений освіти, знань, яких не міг набути через своє кріпацьке походження, Шевченко найвищим щастям для себе вважав хвилину, коли став вільним, коли його старанням друзів викупили зі зненавидженої, накиненої Москвою в Україні, кріпаччини.

I з початком своєї ранньої творчості поет звертається до минулого, до омріяніх днів української волі, до козацьких часів. „Було добре колись жити на тій Україні”, — стверджував він.

Потребу боротьби за волю усвідомлював Великий Кобзар і, разом з тим, розумів, що вона буде жорстока, немилосердна, під час її „одцуряється брат брата і дитини маті”; змагання будуть сурові і невблагані, пролітесь багато крові, але у висліді дійде до волі, до визволення народу, до відродження своєї держави, як про це співав герой його поеми Ярема:

... Пекельнесє свято
по всій Україні сю ніч зареве,
Потече багатс, багато, багато
Шляхетської крові. Козак оживе;
Оживутъ гетьманы в золотім жупані;
Прокинеться доля, козак заспіва!...

Образи славного минулого Козацької держави, власної збройної сили — війська, що „як море червоне перед бунчуками бувало горить”, і провідника держави — ясновельможного на воронім коні у співставленні з сучасним поетові страхіттям кріпаччини збуджували ще більшу любов до свободи, а страшні страждання рідного народу, його драматичні переживання наслідків Переяслава і Полтави, скасування гетьманщини і погрому Січі робили ще пристраснішими полум'яні твори поета про волю, мрії про країну, де панує тільки одна воля, одна воля і щастя, пророкування, що з розваленої домовини „встане Україна і розвіє тьму неволі”.

Воскресне багатострадна Україна, як Син Божий Воскрес після мук.

Коротке 9-літнє перебування поета на свободі змінилось новим страшним поневоленням, засланням у закаспійські пустелі без права писати і малювати. Втрата особистої свободи і можливостей жити на рідній землі була найтяжчим ударом для Шевченка. І він возносив молитви до Всешинього:

Чи не дасть Бог Милосердний
Хоч на старість волі?
Пішов би я в Україну,
Пішов би додому.
Там би мене привітали,
Зраділи б старому,
Там би я спочив хоч мало,
Молившися Богу.

Думки і переконання поета були незмінні: „Караюсь, мучуся, але не каюсь”, — говорив він.

У поворотній дорозі з заслання, затриманий у Нижньому Новгороді, де жандарми цілих шість місяців вяснювали справу можливості його дальшої подорожі, Шевченко пише 13 грудня 1857 року поему „Юродивий”, що мала бути вступом до його задуманої, але не здійсненої більшої поеми „Сатрап і Дервіш”.

У поемі „Юродивий” Великий Кобзар зображував як „во дні фельдфебеля царя” Миколи I генерал-губернатор Київщини, Поділля і Волині Бібіков та генерал-губернатор Харківщини, Полтавщини і Чернігівщини князь Долгоруков жорстоко панували на Україні, „добра

таки чимало натворили”, гнули „міліони полян, дулібів і древлян”, безліч людей забирали до війська, багато чепурних киянок віддавали своїм вислужникам у наймички і „до того люд домуштували”, що викликали приємне задоволення та признання самого фельдфебеля-царя...

Бачучи тупу покірливість народу, серед якого не бракувало царських вислужників, „німих і підліх рабів”, „донощиків і фарисеїв”, які вчилися розпинати, а не любити брата, Шевченко з гнівом запитував, коли згине цей „суетний рід” запроданців, і тоді перед поетом вставав в уяві образ Вашінгтона, провідника Північно-Американської революції, визволителя американських колоністів і творця їх самостійної держави.

Ім’я Вашінгтона було близьке і дороге Шевченкові і, без сумніву, давно знайоме. На українських землях це ім’я було відоме і популярне з кінця XVIII — початку XIX століття. Вперше його занесли на Україну і поширили в народі українці — старшини російської армії, які під час війн, що їх провадила Росія в коаліції з іншими реакційними державами Європи проти революційної французької республіки, а далі імперії Наполеона, побували в далеких походах в Австрії, Італії, Швейцарії, Німеччині, Франції і обізналися там із суспільними рухами, визвольною боротьбою поневолених народів і демократичними свободами Заходу. Повернувшись після скінчення війн і розквартирувавшись зі своїми полками на Україні, вони як противники деспотичного царського режиму широко розповідали про все бачене та почуте і самі стали ширити визвольні ідеї. Незабаром місця їх розквартирування стали вогнищами потужного руху декабристів.

Шевченко, який змалку дуже цікавився подіями історії і з непослабною увагою слухав оповідання свого діда Івана про народні повстання, про гайдамаччину, вже тоді міг почuti від когось про американську революцію і її провідника Вашінгтона. А дізнавшись про цього, поет зберіг ім’я Вашінгтона на все життя. Великого Кобзаря приваблював той демократизм, той „новий і праведний закон”, який запровадив Вашінгтон зі своїм урядом після пере-

моги революції на визволеній від деспотичного панування англ. короля землі. Думки про визволення, про країну без холопа й пана охоплювали, окрилювали Великого Кобзаря і в поемі „Юродивий” обумовили хвилююче, пристрасне запитання-пророкування:

... Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом,
А діждемось таки колись!

В перемогу правди поет непохитно вірив, він пророкував, що

... спочинуть невольничі
Утомлені руки
І коліна одпочинуть,
Кайданами куті.

На ввесь голос Шевченко оспівував майбутню вільну батьківщину:

Оживутъ степи, озера
И не верстовії,
А вольній широкій
Скрізь шляхи святії
Простеляться; і не знайдуть
Шляхів тих владики.
А раби тими шляхами
Без гвалту і крику
Позіходяться докупи,
Раді та веселі
І пустиню опанують
Веселії села.

Великий Шевченко провіщав: „Сонце йде і за собою день веде” та стверджував: „І буде правда на землі.”

Спадщина Шевченка лишилась безсмертною. Нові покоління українських борців за волю знаходили в ній той патос, що збуджував їх до дальших змагань. Так і тепер підносить і активізує живий Шевченко сучасних нескорених, незламних, непокірних, яких кличуть до акцій, до боротьби віщі слова поета про любов до батьківщини, про єдиномисліс і братолюбіє, його вогненні звернення: „Вставайте, кайдани порвіте”, його надхненні пророкування: „Борітесь — поборете”, його світлі твердження, що ми „діждемось таки колись” свого Вашингтона, бо змагаємося за новий і праведний закон на Рідній Землі.

B. Гренджа-Донський

МОЯ КАРПАТСЬКА УКРАЇНА . . .

Моя Карпатська Україна,
найкраща квітко на землі,
лежиши тепер уся в руїнах,
після погрому мадярні.

О, краю смутку, горювання,
о, земле рідна, дорога,
завмерла ти від мук, страждання,
від ланцюгів і батога.

Юнацьку кров з ґрудей точили
ворохі Гортія штики,
і кості в тобі положили
твої найкращі сини.

А ми розбіглися, розтеклися
із того пекла в дальший світ,
а в тебе рані разрослися,
зазнала ти сваволю, гніт.

Ще тіні шибениць не зникли,
в тюрмах ще плісніоть брати,
тому твої пісні затихли,
страждальна Мученице ти!

Тебе, слабу, здавить, придушить
терор, сваволя мадярні,
а ми свої кістки і душі
розгубимо на чужині . . .

Карпатська Україно рідна,
найкраща квітко ти моя,
я вірю: будеш ти свободна
і будем разом — ти і я.

Мені без тебе жити годі,
я лиш тобі одній співав,
живу думками у народі,
якому серце я віддав.

Братіслава, 1940 р.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ
НА
ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА“

Л. Гірняк

НЕЗАБУТНІ ДНІ

Від Редакції: Публікуємо уривок із документального твору-спогаду відомого нам автора під псевдонімом Л. Гірняк, який закінчує опрацювання цікавої книги. Назва уривку, тут подана — умовна.

Ще першого дня вибуху війни я обіцяв сам собі, що як лише фронт відпліне на схід, не гайно поспішу в рідні сторони, щоб побачитись з родичами. Та переведення поворотців через Сян і інші справи затримали мене в місті. Але одного дня я таки рішився туди податись. Не летів я до свого села на крилах радісної вістки, так очікуваної з хвилиною, коли понісся у даль гул гарматної канонади, що була початком кінця дружнього альянсу Гітлера із Сталіном. Замість сподіваного: ВОЛІ ЧАС ПРИЙШОВ! — я ніс вістку про тверду, несподівану дійсність, що у виді нацистівського гакенкройцу сунула на нашу землю.

Я ніс у село розчарування. Німців можна було теоретично вважати прихильниками української державності: їхня влада знала, що впродовж останніх 20 літ український народ був у перманентній боротьбі з окупантами України на всіх відтинках життя, і тепер сподіався, що дістане від них зброю для реалізації ідеї, за яку боровся. Коли ж так не сталося, ми не підпускали до себе зневіри. Лишалося іти далі власним шляхом. Нам прийдеться продовжувати ідею збройної боротьби Карпатської України, і тому ми мусимо до неї готоватися. Зарештування членів Тимчасового Правління, що 30. 6. проголосило незалежність України, свідчить ясно, що в особі Гітлера маємо ворога української визвольної справи. Він марить колоніями, і тому не годиться на творення української армії, яка підлягала б українській владі. Багатолюдні маніфестації з нагоди проголошення самостійності були виявом наших духових прагнень мати свою державу. Подібне було з проголошенням державності Карпатської України. Безвиглядність ситуації диктувала капітуляцію, але її відкинуто. Збройний виступ слабо озброеної, невишколеної Карпатської Січі проти мадярської армії виявив нев-

гнутість волі українського народу в боротьбі за свою державу. Без українського війська Німеччині війни не виграти.

З такими думками, що їх я плянував представити на скликаних зборах в читальні, прямував я до свого села.

Та, незалежно від цього, з радісним почуттям я підходив до рідної хати. Але радість зустрічі прийшло відкласти аж на вечір. Хата була замкнена. Родичі працювали в полі, на фронті праці, для придбання хліба. До часу їх приходу приємно провадив час, вітаючись із грушами і яблунями, які, здавалось, раділи моїм поворотом. А як безмежно врадувалися родичі, коли побачили мене на подвір'ї. Наше вітання ми скроплювали слізами радости. Для них це була перша і найбільш радісна хвилина після хустських березневих днів 1939 р. Моїм прибуттям раділо і село. До хати приходили молоді і старі, не чекаючи на проголошені на неділю сходини, щоб привітатись і довідатись, що буде далі. І я їм говорив, з'ясовував перспективи майбутнього, політичне положення, що його Гітлер вже ясно виявив наказом арештувати членів Правління, очолюваного Ярославом Стецьком; що акт 30. 6. 1941 року примусив Гітлера відкрити карти своєї гри, прихованої тоді за криптонімом „Барбаросса”.

Неповних два роки большевицького панування залишили на психіці села глибокі сліди. Люди ще не отрєслісь з тягару кошмарних днів і ночей, які минали під страхом вивозу на Сибір за національну свідомість. Советчики вивезли лише одного господаря, кол. вояка УТА. На вивіз інших вже виготовлялися списки, і лише вибух війни перешкодив лихові. Село, що потопало в зелені садів, а його вулиці у весняні недільні вечори заливалидалеко за північ співи дівчат і хлопців під акомпанімент солов'їв, — тепер неначе завмерло. Було ще під враженням непевності останніх днів і трагічних випадків. Кілька червоноармійців, відступаючи з фронту, побачили у воротях 10-тилітнього хлопця. Цього вистачило визнати його шпигуном і розстріляти. Це саме сталося з одним господарем і його 12-тилітнім сином,

котрі працювали на подвір'ї. Батько, хоча й був поранений, не ворухнувся і врятувався, але син згинув.

Та засиджуватись у батьківській хаті, коли кожна година приносила нові вістки з фронтів і світу, було не під силу. Мене тягнуло у вир подій.

З вибухом війни я одержав доручення дістатися з однією похідною групою до Дніпропетровського (Січеслава). Ціллю було творити адміністраційний апарат, наладнувати життя з людей, відданих нашій справі. Наказ цей, однаке, змінено. До Перемишля прибувало з Кракова і інших міст неіснуючої Польщі щораз то більше членів ОУН, з яких творено похідні групи. Провід вирішив ужити деяких з них для роз'яснювальної акції по селах Перемищини. Причиною було те, що німці у відозвах виявляли свою „великодушність”, на ділі не давали згоди навіть на відродження культурно-освітнього життя в тих формах, що ми їх мали перед війною. Велику частину плодів селянин мусів віддавати на виживлення Німеччини і її армії, на встановлення нацистівського панування над Україною. Все було продовженням тієї політики, яку гітлерівська Німеччина повела супроти Карпатської України, і тому ОУН поставила в основу своєї політики боротьбу з гітлерівцями, якщо Гітлер не візьме під увагу наших державних аспірацій. Вибух війни народ прийняв з радістю і надією, що Німеччина заакцептує український уряд, який відразу приступить до творення власної армії. Коли ж цього не сталося, треба було з'ясувати народові нашу поставу супроти політики Німеччини, що ми й робили, роз'їжджаючи по селах. При цьому ми закликали бути готовими, коли прийде хвилина вирішувати самим свою долю.

По закінченні цієї акції учасники тих інформативних поїздок вирушили в напрямі Львова пішки, бо інших засобів комунікації ще не було. Готовався і я. В тім одного дня до Комітету, що займався суспільною опікою — відділ прохарчування провадив гімназійний професор Михайло Проць — прибіг один знайомий і сказав, щоб я негайно пішов на залізничну станцію, де затримались „соловейки-нахтігальці”.

Повертаючись у жовтні 1941 року з лісів Білорусі, іхній ешелон спинився в Перемишлі.

Пор. Свентик Левицький, знаючи, що я виїхав перед війною до Перемишля, вислав на всякий випадок посланця. Постішаю, бо ану ж поїзд від'їде. З одного боку радію з можливості зустрічі, а з другого — питання: яка причина, що Легіон вже повертається? Події, які сталися в міжчасі, насувають припущення, але повну відповідь дістаю від Свентка під час радісної зустрічі з братією, між якою бачу пор. Климо-ва-Легенду, а з часів спільної служби: Зоряна Калиніяка, Карла Малого, Степана Гуляка, Богдана Г. і ін. Всі вже старшини. Ще так недавно били мені до „даху”, тепер я б'ю їм, але... до чола. На питання, чому легіон вертається, Свентик дає мені відпис меморандуму, складеного після конференції штабу куреня з німецькими старшинами Головного Командування Армії і врученого представниками з Берліну. В цьому меморандумі вояки Легіону домагалися:

1. Привернення проголошення самостійності України.
2. Негайного звільнення всіх арештованих наших політичних провідників ОУН і Степана Бандери.
3. Негайного звільнення з ув'язнення членів Тимчасового Державного Правління з Ярославом Стецьком на чолі.
4. Забезпечення негайно членів найближчої родини учасників Легіону і звільнення з ув'язнення їх близьких.
5. Реорганізації Легіон може бути вжитий до дальших воєнних дій тільки на українських теренах.
6. Команда Легіону і його вищій кошам має бути українська.
7. Обов'язки і права командного складу будуть такі, як і в німецькій армії.
8. Члени Легіону вже присягли на вірність Україні, і тому не можуть присягати на вірність іншій державі.
9. Реорганізований Легіон може підписати умову однорічної контрактової служби (до кінця 1942 р.).
10. Контракт підписує кожний член індивіду-

„Вставай, хто живий, в кого думка повстала!
Година для праці настала!..”

Леся Українка

ально і кожний одержує копію цієї двосторонньої умови.

Зміст цього меморандуму аж ніяк не вміщався, із своїми вимогами, а особливо точка 8-ма — в рамки напрямних нацистівської політики, і тому тепер Легіон вертався до Франкфурту над Одрою. Обидва курені, „Нахтігаль” під командою сот. Романа Шухевича і „Ролянд” під командою майора Євгена Побігущого, із своїми самостійницько-державними цілями були небезпечним чинником для Берліну в здійсненні його колонізаційних плятнів відносно України.

На прощання Свентик обдарував мене торбою, в якій була „9-ка” і 500 набоїв до неї. Іх з черги я дав пор. Д. Грицаєві-Перебийносові, коли він, уже як старшина УПА, з'явився у моєму помешканні у Львові, куди потайки приїхав, щоб відбути організаційну зустріч з іншими членами ОУН, які діяли на терені Львова.

По закінченні поїздок я повідомив провідника Івана Клима з Мізуна (розстріляний гестапом в Дрогобичі), що хочу виїхати до Львова. Від нього я одержав кілька тисяч карбованців, які я мав передати анонімні особі на кличку, щоб вимінити на нові гроші, німецького випуску. Сім годин треба було натискати на педалі ровера, щоб туди дістатися. Дорога була добра, асфальтова, збудована недавно польськими полоненими, яких — мимо договору приязні Варшави з Москвою — без труду захопила Червона Армія ще під час їхньої втечі перед наступаючими німецькими з'єднаннями. Тепер розпечена сонцем, вгиналась мов гума під тягарем німецьких танків і вантажних авт., що перли довгим вужем на схід. При шляху подекуди лежали розбиті чи таки й залишені большевицькі велетні, 50-тонні танки.

Надія ще з-перед кількох місяців побачити знову свій Львів, замаяній жовто-синіми стягами, не сповнилася. На ратуші й інших будинках повівали нацистські прапори з гакенкройцами. На їх вид душа знову наліяється зловорожістю, як тоді у Хусті, в березні 1939 р., коли Гітлер потоптав голошений етнографічний принцип у відношенні до Карпатської України — на користь Мадярщини.

Недавній бурхливий ентузіазм Львова по його здобутті, а головно по вступі до нього ле-

гіону „Нахтігаль” під командою сот. Романа Шухевича, лишився для українців незабутнім спогадом. Таким, що, як писав Ольжич, „нас у горінні, не горі, порива”. Цим горем були начинені горами трупів келії львівських в'язниць: там лежали наші політв'язні, розстріляні енкаведистами перед залишенням Львова, а між ними і брат Шухевича, Юрко.

Тоді місто вітало наших „нахтігальців-соло-вейків” синьо-жовтими прапорами і квітами, та серцями левів'ян, сповненими безмежною радістю. І великими надіями. Свідком цього образу і народного ентузіазму українського Львова міг бути і я. Коли мій перехід через кордон відкликано — причину виявив мені пізніше Микола Лебедь — Михайло Л. передав мені телефонічний виклик від Владка Федака, щоб негайно приїхати до Кракова, бо твориться легіон, з яким я мав виїхати на вишкіл до Нойгаммеру. На жаль, я якраз був тоді по операції Буха і тому не міг виїхати.

Тепер, замість наших пралорів, повівали на державних будинках чужі, звитяжні пралори нового поневолювача. Львів вже переіменовано на Лемберг, як і багато вулиць. Вплив Львова німці вважали небезпечним для СУЗ і тому не лише зберегли кордон на Збручі, але навіть Волинь відгородили від нього. Галичину не злучили з материком, з Великою Україною, а приділили до Генерал-Губернії під владу Ганса Франка, що резидував у Кракові. З приходу цього прилучення згадуваний вже Отто Брайтігам писав в своїх спогадах: „Для України і для нашої української політики це був тяжкий удар, етнографічно в жадній спосіб не віправданий”.

Виарештовування провідних членів ОУН виявляло, що німецька адміністрація заповзялася знищити в першу чергу всіх членів Організації — і бандерівців і мельниківців, бо вони являлися головною небезпекою для Гітлера на шляху здійснення ідей націонал-соціалізму у формі німецького „лебенсравму” в Україні. Для її заселення він намітив двадцять мільйонів німців, голляндців, бельгійців. Для реалізації цього пляну він проектував привезти навіть німецьких емігрантів з Бразилії, а українців виселити за Волгу. Магістраля Шлеськ-Краків-Львів мала бути сполучником Берліну з „його

німецькими східніми просторами по Каспійське море”! ..

Хоч сила німецької армії була в тім часі наально-нестримною і на вершку успіхів, проте в запіллі вже почала розгорнатися підземна партизанска боротьба. З далекого Полісся, так пильно оберіганого польською владою від революційних впливів Галичини і дій ОУН, дійшли вістки про „Поліську Січ” Тараса Бульби. В лісі Волині дістались члени ОУН, і без ніякої допомоги ззовні почали боротьбу проти брунатного завойовника-окупанта.

Львів знову покрився конспіративними сітками і зв'язковими пунктами. До них належала і моя кімната, де відбував наради пор. Грицай-Перебийніс, Петро Луцький, пор. Сидор-Шелест.

Поляки, позбавлені нагло приємності переслідувати все, що українське, робили це далі з допомогою тупих німців, у ролі замаскованих „фольксдойчів”, як „Бангофшути” (Охорона двірців) або Кримінальна Поліція, що за Польщі провадила політичний відділ і затраторювала національно свідомих осіб і членів ОУН до в'язниць за їх дії, які параграф карного кодексу визначував як „одерване чевнсьці од цалосьці”.

Не зважаючи на насичення гестапівцями, Львів далі був центром зв'язку для підпільних дій ОУН.

Чимало із знайомих, між ними і Андрій Лехицький із сестрою, син о. Лехицького із Сянока, які пішли з Україну в Похідних Групах, поступаючи за фронтовими з'єднаннями або й випереджуючи їх, загинули там від куль гестапа. З Києва дійшла вістка про смерть Дмитра Орлика, поетки Олени і Миколи Теліги, поета Ірлявського з Карпатської України, Івана Рогача — колишнього секретаря президента Карпатської України о. д-ра Волошина, й ін. У Львові в будинку централі гестапа при вул. Пелчинській замордовано Івана Климова-Легенду, який був крайовим провідником ОУН на ЗУЗ за першої бойківської окупації.

На Волині загинув мистецький керівник нашої „Летючої Естради” Анатоль Демо-Довгопільський. Я був певний, що гураган війни поніс його на рідну Волинь. У Рівному заснував театр і був його мистецьким керівником. Крім

цього був слівпрацівником газети „Волинь”, що виходила там за редакцією Уласа Самчука, і мала великий попит не лише на Волині. Жителям Рівного раніш навіть не снилося, що їхнє місто доступить такої „великої почесті”. Що не Київ, а воно, Рівне, стане „столицею” гітлерівського творива „Райхскомісаріят Україне”, де буде рядини жорстокий і туний Еріх Кох, колишній службовець залізничної каси у Вуперталі.

Про побут Довгопільського в Рівному я довідався з книжки У. Самчука „На коні вороному”, і як трагічно обірвалось його життя. 8-го жовтня 1943 р. большевицький агент Ніколай Кузнецов, в мундирі німецького старшини, підіїхав автом під дім Даргеля, який був заступником Еріха Коха, і коли той виходив з будинку, кинув йому під ноги бомбу, а сам втік. Кузнецов мав дві мети: вбити Даргеля, а вбивство перекинути на українських повстанців, і з тією ціллю свідомо „згубив” виказку, видану ОУН. Атентат не вдався, але провокація з виказкою коштувала українцям багато невинних жертв — понад 500 людей. Масові арешти гестапом закінчились розстрілом людей у лісі за містом, між ними і Дема-Довгопільського та Хариті Кононенко. За цю провокацію Кузнецов заплатив пізніше життям, коли попався в руки наших повстанців.

Жертвою винищувальної акції німців впав і колишній січовик (в Карпатській Україні) Мілько Децик-Рибченко, з яким я ділив долю й недолю — і хліб — у Варю Лапоші в Мадярщині. По розв'язанні легіону полк. Сушка ми згубили зв'язок. Аж у 1943 р. дійшла до мене вістка, що Децик не живе. Народився 31.8.1915 року в Устериках, повіт Косів, студент Львівського університету, жив у селі Липе біля Самбора, в 1941 р. був Повітовим Провідником ОУН на тому терені. Третього листопада 1943 р. Омелян відпроваджував зв'язкового з Липя до Турки. В селі Лімна заночували. Не знали, що кілька тижнів перед тим у цьому селі вбито поштаря-поляка, який був німецьким донощиком. Жінка того поштаря, побачивши Омеляна із зв'язковим у селі, повідомила телефоном про них німців у Турці. На це повідомлення приїхав негайно з Турки відділ „Зондертуршпен” і оточив школу, в якій перебував Децик і зв'язко-

вий. Під час перестрілки зв'язковому пощастило втекти, а Децика поранено. Звідти перевезли Децика до лікарні в Турці, сподіваючись добитись від нього даних про мережу ОУН. Тому гестапо вимагало від д-ра Богдана Гарбовського, щоб привів Децика до свідомості для переведення допитів. Та всі намагання врятувати його життя не мали успіху. Він помер 4-го листопада. Скриню з тілом закопано незамітно на цвинтарі, а місце зрівняно. Але фірман, який віз скриню, виявив братові Володимирові місце поховання, і він вкопав уночі хрест на його могилі.

Друзі Децика-Рибченка, члени ОУН, пімстили його смерть. Три тижні пізніше вони застрілили в Розлучі п'ятьох німців, між ними й німця-фольксдойчера Віцке, відповідального за смерть Децика.

Про терор гестапа на заході України, про трактування українського населення адміністрацією як „унтерменшів”, про насильне вивозування молоді в „Райх” на працю до воєнних фабрик або на невільничу працю в сільськім господарстві сот. Шухевич був стало інформований. В таких обставинах він вважав існування легіону „ДУН” недоцільним. Тому в грудні 1942 року легіон розв'язався — всупереч волі німецьких військових чинників — і від'їхав до Львова. Старшини їхали в „товариства” поручника німецької поліції, себто „лахнуло” щонайменше концтабором, якщо не ліквідацією. Спершу опинилися в підвалах в'язниці при вул. Лонцького, так добре знаній членам ОУН з часів Польщі. Там перебували від Різдва аж до Великодня, коли їх звільнили. Але Шухевич оминув лонцівських підвальєв-льохів. Ще того ж самого дня, коли старшин притранспортувано до Львова, містом пронеслася вістка, що заки на станцію прибули гестапівські авта, щоб забрати „бунтівників”, — Шухевич висмикнувся з-під наставленої опіки і безслідно щез ...

Це було, мабуть, у травні 1943 р., вкоротці по звільненні старшин. Вечірньою порою я йшов вулицею св. Петра у Львові на визначену стрічу. Вулиця була порожня і темна. Напроти мене йшла від сторони Личаківської вулиці якась особа. Порівнявшись поблизу брами Личаківського цвинтаря, ця особа запитала мене про одну вулицю. Її питання згоджувалось з цим,

яке я одержав, ідучи на стрічу. Ми обмінялися кличкою. Цією особою був Роман Шухевич, якого надаремно розшукувало гестапо. З цікавістю я очікував наказу. Був короткий: поїхати до одного старшини з „ДУН-у”, щоб він чимскорште прибув до Львова на подану адресу, бо всіх старшин мобілізується до УПА. Дружній стиск рук, і поглинула темінь вулиці Того, хто ввійшов до історії збройної боротьби України як Головний Командир Української Повстанської Армії.

Голос американського патріота

Я — ХВОРИЙ

Багато людей у світі твердять, що американське суспільство — хворе, а Америка — хвора країна. Можливо, вони мають рацію. Я погоджуєсь, що я — хворий і можливо ви також.

Я хворію, коли чую, що наших поліцістів називають свиньми, а тих людей, які їх убивають — героями.

Я хворію, коли люди твердять, що релігія — опіюм для народу, а уживання марихуани має бути легалізоване.

Я хворію, коли деякі наші часописи канонізують анархістів та гвалтівників і засуджують поліцію, коли цих людських потвор притягають до суду.

Я хворію, коли мені говорять, що порнографія є право вільної преси, і ця ж сама преса протестує проти читання молитви в школах.

Я хворію, коли мушу платити щораз більше податків на будову нових шкіл і в той же самий час ліберальні вчителі заохочують учнів плюндрувати або палити школи.

Я хворію, коли читаю постанови Найвищого Суду, згідно з якими злочинці випускають на волю, але згідно з іншими постановами нехтується охороною безпеки приватного дому і громадян.

Я хворію, коли дивлюся на телевізійні програми, які розхитують мораль американського народу.

Я хворію, коли мені казали, що уживання напальму в В'єтнамі, щоб приспішити закінчення війни, було злочином, але тепер коли уживається в Америці „молотовський коктейль” або бомби і викрадають людей, щоб створити „справедливе суспільство” — то це доцільні засоби.

Я хворію, бо не можу взяти своєї родини до кіна, де моїм дітям показують голих жінок, гомосексуалістів і де гльорифікують наркотики.

Я хворію, коли чую про бунти, „марші”, протести, демонстранції людей інтелектуально нездібних працювати в рамках державної системи.

Я хворію, коли чую ті самі беззмістовні гасла, що їх викрикують під гітари молоді люди, немовби чаклуни в африканських джунглях, бо вони неспроможні висловити своїх думок.

Геррі Стефенс

Іван Левадний

ЗАБОРОЛО УКРАЇНСЬКИХ ВОЛЬНОСТЕЙ

Як осередок демократичних козацьких традицій, Січ суворо пильнувала їх, і це стало на перешкоді здійсненню широких плянів Виговського. Під час збройної боротьби з Московщиною, після близкучої Конотіпської перемоги Виговського кошовий отаман Січі Іван Сірко, наставлений опозиційно проти Виговського, зорганізував похід на Крим, і це привело до того, що татари-союзники гетьмана залишили його самого проти москалів і поспішили до Криму боронити свої селища. Тим часом Сірко залишив Крим і ударив на гетьманську столицю Чигрин, змусивши Виговського з військом повернутись на правий берег Дніпра. Можливість максимального використання Конотіпської перемоги в інтересах незалежності України була втрачена.

Під час Чорної ради зіткнулись дві антагоністичні течії: старшинська на чолі з наказним полковником Якимом Сомком, що стояла за протекторат Москви над Україною на умовах широкої автономії, і друга — народньо-демократична, яка була згідна на політичні поступки Москві, щоб тільки не віддати влади старшині з її шляхетсько-панськими тенденціями. Запоріжжя рішуче підтримало цю другу течію. Запорожці, прибувши на Чорну раду зі своїм кошовим Іваном Брюховецьким, домагались обрати його гетьманом.

Коли Брюховецького за його угодницьку московофільську політику вбито і гетьманом обрано Петра Дорошенка, він теж не знайшов порозуміння з Запоріжжям, і це обумовило його трагедію. Почали з'являтись щораз нові претенденти на булаву, зокрема Михайло Ханенко, уманський полковник. Запорожці на чолі з Іваном Сірком підтримали його, а разом з тим під час війни Польщі з турками подали підтримку і ворогам Дорошенка — полякам. Ставлення Запоріжжя до Дорошенка змінилось, коли гетьман Самойлович заарештував Сірка і віддав москаліям, які заслали його на Сибір. Запорожці були обурені такою розправою з їх кошовим. В обличчі війни з Туреччиною москалі повернули Сірка на Україну, але, ставши

ворогом Москви, Сірко підтримав Дорошенка під час його сутички з Самойловичем, який ввесь час орієнтувався на Москву.

За гетьмана Мазепи, обраного старшиною, опозиція Запоріжжя до гетьманської влади підсилилась, чому сприяло і аристократичне походження гетьмана. З 1695 року, коли цар Петро відновив війну з Туреччиною і гетьманські козаки ходили з царем на Озів, інше козацьке військо з запорожцями воювало проти татар, здобуваючи турецькі фортеці на Дніпровому лимані. Нарід терпів усі тягарі війни і здирства московських військ. Це бачили запорожці, і їх нездоволення проти Москви та Мазепи, який нібито вірно служив їй, зростало.

Лише побачивши перехід Мазепи на бік шведів, запорожці зі своїм кошовим отаманом Костем Гордієнком навесні 1709 року приєдналися до гетьмана. Вони розбили відділ московського війська під Веприком і недалеко Полтави з'єдналися з гетьманом і королем Карлом.

Виступ запорожців розлютив Петра. Він вислав на Запоріжжя військо на чолі з полковником прилуцьким Галаганом, що зрадив Мазепу і пристав до Петра. Виходець із Запоріжжя, добре знаючи всі входи і стежки, зрадник Галаган привів москалів під саму Січ, що була тоді на річці Чортомлик. Запорожці, не зважаючи на свою малочисельність, мужньо відбивались, і москалі здобули Січ лише підступом з допомогою Галагана. Москалі винищили всіх запорожців, вимордували більшість навколошнього населення, спалили Січ і обернули в руїну ввесь запорізький край.

Після Полтавської поразки, разом з Костем Гордієнком, гетьманом Мазепою і королем Карлом запорожці відступили до Бендер, де Мазепа помер. Під проводом нового гетьмана Пилипа Орлика запорожці разом з вірними йому козаками і татарами зробили ще одчайдушну спробу визволити Україну і дійшли до Білої Церкви, але закріпились там не могли і мусіли відступити.

Запорожці заснували свій новий кіш у татарському степу недалеко Дніпрового лиману

і прожили там 25 років. Під владою кримського хана було ім важко і бажання повернутись на Україну зростало. Лише міцна поставка кошового Костя Гордієнка стримував їх від цього кроку. Після смерті Гордієнка запорожці почали переговори з російським урядом про повернення. Росія не наважувалася їх прийняти, бо за угодою з Туреччиною вони вважались турецькими підданими. Лише на початку 30-х років XVIII століття з напруженням російсько-турецьких стосунків царський уряд відновив переговори з запорожцями і в 1734 році вони повернулись на рідні землі. Поворотці заснували Нову Січ на річці Базавлуці і з усіма своїми землями ввійшли до складу Російської держави, зберігаючи внутрішню автономію. Принадлежність тих земель до Росії підтверджена у 1740 році турецький уряд, програвши війну з росіянами.

Але існувала Нова Січ недовго. Цариця Катерина II повела гостру політику централізації. Вона скасувала гетьманщину і зліквідувала рештки окремого козацького ладу на Слобідській Україні.

Залишалась тільки одна в межах Росії область, де українське життя зберігало свій власний лад у повній мірі. Це був терен пізнішої Катеринославщини і трьох повітів Херсонщини — „Вольності Війська Запорізького”. Запоріжжя було поділене на вісім округ-палацок з центром у самій Січі. Давній виборний лад з поділом на курені, ріvnість усіх членів товариства, виборність старшини, суворий безсімейний спосіб лицарського життя зберігались тут непорушно.

В той самий час на землях Запорізького Війська почали селитись селяни-хлібороби з Гетьманщини, Слобожанщини і навіть з українських земель, що були під Польщею — з Волині і Галичини. Чим тяжче ставало життя в поневолених краях, тим більше людей оселявалось на запорізьких землях. Кількість їх у другій половині XVIII століття визначалася уже кільканадцятьма десятками тисяч.

Все це злостило царський уряд, але участь запорожців у війнах, що їх безнастінно провадила Росія з Туреччиною, запорізькі походи на Дніпрове гирло і на Чорне море стримувало

царат від здійснення його давньої мети знищити вільну козацьку республіку.

Землі навколо Січі незабаром перетворились на квітучий край. Запорізька старшина сприяла їх заселенню і колонізації. Населення досягло вже 200 тисяч людей. Кошовий отаман Січі Петро Калнишевський приділяв багато уваги загospодаренню краю і використанню його природних багатств.

Запоріжжя не брало участі в гайдамацькому русі, але окремі запорожці поповнювали гайдамацькі загони і висунули кількох визначних провідників руху, серед них Максима Залізняка. По запорізьких хуторах і зимівниках у лісах та степах переховувались гайдамаки, чекаючи на слушний момент для повернення в свої сторони.

Все це загострювало стосунки Запоріжжя з петербурзьким урядом, який до того почав оселявати на запорізьких землях переселенців із Сербії, організуючи з них гусарські полки.

Після скасування гетьманщини цариця Катерина вирішила знищити також Січ і чекала лише на закінчення війни з Туреччиною 1769-1775 року, в якій допомогали її запорожці.

В 1775 році російське військо, що поверталось з турецького походу, одержало таємний наказ зайняти запорізькі землі. Йдучи тільки по-віртуальному дорогою до Росії і не викликаючи підозри, генерал Текелій з великим військом підійшов до Січі, несподівано оточив її і виставив проти неї гармати.

Запорізька молодь, підтримана більшістю запорожців, хотіла боронитись до останніх сил, але старші запорожці умовили її піддатись, розуміючи безвиглядність опору. Все таки частина запорожців встигла на човнах відплісти вниз по Дніпру, де вони оселилися на чужих землях, ставши політичними емігрантами. Решта запорожців розійшлась по краю, по селах і хуторах.

Здобувши Січ, москалі зруйнували її і виарештували запорізьку старшину. Кошового отамана Петра Калнишевського заслали на Соловецькі острови, січового писаря Івана Глобу і суддю Павла Головатого — до Тобольська на Сибір. По знищенні Січі Катерина роздала навколоїшні землі своїм вельможам.

Частина запорожців, що залишила рідний

Ha sofi posobnity haujalo horolo incmekhtela
Izash Kortiaperbekn ekras horkih rezhinomy mn-
hymo my Krasin, srajsa matip Cia, crishinx sa-
mopokhli, ix mopekli moxojan ta Lletra Garanija-
holo. Mapkhan Llaumekhna tipmekhtana ihu xema-
tuni upadlo "O samopokhli x Cia" ra noezi
jabs y creomy "Hajinashno" n ih. Minkoria Tloris-
Qopem emisjon samopokhli modyty i sraukin
jhoras Eberi Llpediha y eboin nobeti "Hajin-
shno", jarbu pireshachko nizactnhi opasani
kunta ha Cia, Ctorehni rrajkranu ipo samopok-
hli tropo Amepocia Metmekhniko.
Pashin Lleherheko mpekhko mokretna tpi noemn ko-
6yia, i budjorak yecoro creoro kunita slaybars
y croix tropax kosarib i Cia, y tropax Minkomu
Kotomaspaa, B noemx Llahterejimowa Kjutua
"Yrpsita" i "Mappyca Bolgyciarska", B lctopnyih
morbeti "Hopsa Pala", shaxoymo gapenicti onici
kunita ha Cia okpemix ii mpedjetabrniki.
Postpon Cia omegye Qjekas Ctopokherko a
ohoritahni "Chominni Minkinti Hopka" ha mi-
crai posobniti oherenmyia. Skrib Llotorihi y bip-
max "Bapbirrota Cthka", "Bojota Gahuypa",
"Opitnua", "Xoptnua", "Bojota Gahuypa".
Lahyga "Allypsauras" i "A ooritahni", Typhen-
ki Gpashni", Cnifip Bopoekerni mofare skopbari cu-
hn samopokhli modyty. Y Ilhaca Minkhoro a
poma "Xigia Pebyth bojni, ak acja noeri" a oni-
ci itropil ceraa Lligerba syctpihameo tek opasani
Borjara Tlennoro. Cyacchi ykpaichki
3aachobhika Ciai hancbar Dniprojyn Hympnhix
3 rozaiphiko remaznario. Tlomey "Bainia" mpo
ko", Efghenehra e garato mofcren i ohoritah-
Ajpicha Kauhika, Qmina Haazdykra ("Bpoune-
ko"), Ajpicha Makore, Atpida Hanokrechka,
y trophociti Makore, Atpida Hanokrechka.

письменники Петро Панч, Іван Ле, Натан Рибак написали низку творів про Запорізьку Січ. Ці твори цікаві і цінні своїми фактичними даними, але в них непомірно велику данину віддано „старшому братові”.

У драматургії найкращими творами з козацькою тематикою, крім інсценізацій з творів Гоголя та Нечуя-Левицького в обробці Старицького, є історичні драми Марка Кропивницького, Івана Тобілевича та Михайла Старицького і „Про що тирса шелестіла” Спиридона Черкасенка.

В оперовому жанрі життя Задунайської Січі змалював Семен Гулак-Артемовський у своєму „Запорожці за Дунаєм”, започатковуючи ним українську національну оперу. Микола Лисенко в опері „Тарас Бульба” зобразив побут на Січі, козацьку раду і вибори кошового. Писали про Січ та козаків також Петро Сокальський, автор опери „Облога Дубна”, Борис Яковський, якому належить опера „Дума чорноморська” і Богдан Данькевич, що скомпонував оперу „Богдан Хмельницький”. З балетів відомі: „Тарас Бульба” Глєра, „Тарас Бульба” Соловйова-Сідого і „Маруся Богуславка” Свішникова. Найкращі музичні твори „Дума про Байду і козака Софрана” — Гулака-Артемовського, каннати Лисенка, симфонічна поема „Петро Сагайдачний” Михайла Вериківського і оркестрова сюїта „Козак Голота” Пилипа Козицького.

Український народ шанує пам'ять героїв Запорізької Січі, потужної фортеці українських вольностей, рівності і справжнього демократизму. Численні наші спортивні та виховні організації носять у вільному світі назви Січі. В молодечих організаціях зберігся січовий поділ на курені, як і зберіглись назви — кошовий, обозний, бунчужний, курінний. Запорізька Січ, боротьба і подвиги запорожців, що є кращими сторінками в історії нашої другої державності, вічно сяятиуть нам і служитиуть живим прикладом для наслідування.

УКРАЇНА БОРЄТЬСЯ

— ЧИ ВИ СКЛАЛИ ВАШУ ПОЖЕРТВУ
НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ?

УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ „ПЕВНІСТЬ” У ЧІКАГО ОСЯГНУЛА ПОНАД 42 МЛН. ДОЛ. МАЙНА

Понад 42 мільйони дол. оборотових фондів осягнула в 1978 р. Українська Щадниця „Певність” при 936 Північ Вестерн авеню, напередодні першого 15-річчя праці.

Заснована в 1964 р. з ініціативи молодого адвоката, вихованця СУМА д-ра Юліяна Кулляса, та кількох ентузіастів з рядів ОУВФронту в Чікаго, Українська Щадниця виросла з нічого на початку діяльності до однієї з великих фінансових установ у Чікаго, зайнявши серед 2.170 такого типу спілок-щадниць у стейті Ілліной 24-те почесне місце по операціях доходовості. Тільки за перші чотири місяці 1978 року єщадності членів-вкладників зросли на майже півтора мільйони доларів. У 1977 р. „Певність” поширила свою діяльність на Палатаин, де скупчена частина української громади, відкривши в Ролінг Медовс при 2166 Плам Гров Роад філію, яка за короткий час осягнула понад один мільйон майна; вже закуплено за 92.000 дол. там площу для будови власного дому філії.

Українська Щадниця „Певність”, зберігаючи більшість українського членства і капіталу (середні українські єщадження вище від американських) та українську Дирекцію, обслуговує всіх бажаючих і, таким чином, скеровує американський капітал на службу українській громаді і справі.

Про незвичайно успішну діяльність спілки „Певність” свідчить зіставлення з 31 травня 1964 року, коли на початках Спілка мала тільки 777.256 дол. активів — і з 31 травня 1978 року, коли „Певність” стала, як популярно кажуть, українським мільйонером, з 41 мільйоном 44 тисячами 595 дол. активів.

Щадниця „Певність” пропонує своєму членству понад 20 практичних ділових послуг, крім єщаджування грошей: позики на доми, направи тощо, для організацій і Церков, гіпотечні позики, подорожні чеки, трошеві перекази, полагодження господарських оплат (за воду, електрику, телефон тощо), вогнетривкі скриньки для збереження цінних паперів і коштовностей, забезпечування пенсійних чеків для емеритів, індивідуальні пенсійні фонди, звільнені від податків, особисті чеки („Нав еккавітс”), безплатні для студентів і пенсіонерів, та багато ін. послуг. Всі єщадності обезпечені до 40.000 дол. федеральною агенцією.

Від самих початків Українська Щадниця спонсорує Радіопрограму ОУВФронту в Чікаго „Українська Вечірня Трибуна” під керівництвом В. Палагнюка, концерти й ін. імпрези, підтримує Літературний Фонд ім. Івана Франка та ін. На потреби як місцевої громади, так і всієї спільноти в Америці Українська Щадниця „Певність” передала дотепер понад 200.000 дол., чого ніколи не зробили і не зроблять інші банки або чужі фінансові установи. (п.).

Валентина Юрченко

Е М Б Л Е М А (ПРАВДИВА ІСТОРІЯ)

Анастасій Гурко, голова комнезаму подільського села Мельниківці, був схвильований до краю. На його плечі спадала не абияка відповідальність за завтрішнє першотравневе свято — треба подбати, щоб і людей чималенсько прийшло та й промову годиться йому сказати якусь революційну, про міжнародній пролетаріят, і про Маркса, і про буржуазну гідру, яка наміряється проковтнути їх, тобто борців за заповіти Леніна. Одним словом, промова має бути на всі сто процентів, щоб і представник з району побачив, що голова комнезаму важлива фігура на селі, а не просто, як ото люди плещуть, колишній злодій і конокрад. Ну, певно, колись то були зовсім інші часи. За царя траплялося Анастасієві не раз попадати в халепу, бо „термосив” він багатеньких та інших господарів, торгував краденими кіньми по-циганському, бувало, що й птицю та свиней викрадав. Пам’ятас, що й паски та крашанки якогось року повитягав через вікно у покійної баби Лукії. Але то все вже минуло й тепер він — незаможний товариши Гурко і „при владі”. Після революції — переселився, разом із жінкою та своїми гучернятами, у гарну Вартоломієву хату й залишено йому все добро розстріляного господаря — геть усе чисто, що в хаті й надворі, а Вартоломіху з дітьми вигнано у стару, обшарпану хатину — нехай, мовляв, закуштують бідності, досить палянниці з салом їсти.

Першотравневі Анастасієві клопоти поглинули його так, що він забув перевірити, як же там комсомольці впоралися з гаслами — чи встигли хоч кілька написати. Та й „патрети”

Карла Маркса й Леніна конче треба, щоб були на маніфестації. Скласти промову Гурко доручив учителеві Харченкові і просив його написати все великими друкованими літерами, бож до школи Анастасій не дуже вчащав, казав, що чобіт в нього взимку не було, а справді — не мав він ніколи нахилу до книжки й до науки. Розписатися та ще й „з хвостиком” він умів, а на якесь більше писання не зважувався. А тут же промова!

Учитель Харченко дійсно так справно повинував йому на аркуші паперу і про свято міжнародного пролетаріату, і про солідарність, і про Маркса, а на кінці було — „хай живе дорогий вождь світового пролетаріату товариш Ленін, хай живе світова революція і боротьба з гідрою імперіалізму”. От ніяк ще не міг Анастасій наламати язика на всі ці тяжкі слова, але годі було признаватися до того перед Харченком, — якось він утне ту промову. Вдома Гурко, відігнавши дітлахів від столу, пробував практикуватися і голосно, по складах, вичитував з папірця всю революційну промову, але чим далі, тим більше запаморочувався і з пересердя пожмакав папір, запхав його в кишеню і вирішив, що буде промовляти з пам’яті.

День першого травня вдався соняшний та пекучий, саме добре б просо чи гречку сіяти, а тут Махтей, виконавець сільради, на маніфестацію виганяє, каже, що влада вимагає. У сільраді, очікуючи на представника з району, зібралися актив, головно з комсомольців, які домовлялися — хто які гасла нестиме, а кого „під патрети” поставити.

— А де ж головна амблема — серп і молот? — занепокоївся трохи зайкуватий голова сільради Загорулько. — Чому ніхто не догадався амблему зобразити?

Комсомольці спантеличено переглянулися, а Гурко, стиснувши кулаки, почав був уже й лягтися неперебірливими словами, коли в хитренського комсомольця Сушицького виринула блискуча думка:

— Ось не лайтесь, дядьку Анастасіє, нехай я щось вам скажу... Давайте ми зобразимо емблему в натурі — візьмемо молот і серп та й будемо нести. А ще краще вам, як передовому в нашому селі, взяти це в свої руки. Хіба ж ні?

Коли всі схвально загукали, Гурко уявив себе, як живого носія совєтської емблеми по-переду маніфестації і зразу одушевився.

— А це ти добре придумав! Ану, хлопці, живо зараз до коваля по молот, а серпа прихопіть у когось. Тільки щоб одна нога — тут, а друга там, зрозуміли?

Сонце підбилося вже височенько, коли нарешті діждалися представника з району і рушили походом через село до саморобної трибуни. Попереду виступав Анастасій і ніс, схрестивши над головою, серп і важений ковальський молот, закосичені минулорічним колоссям. Та не довго вдалося носієві „натуральної емблеми” зберігати гордовитий вигляд — молот дедалі, здавалося, ставав усе важчим, руки опускалися і лисій Гурковій голові загрожував гостряк серпа. Сонце пекло немилосердно, піт заливав Анастасієві очі, скапував з кінчика носа і солоними струмками спливав до щоках за комір сорочки. Обтрушене колосся лоскотало, колоно шию й лице, кусало, як хмару комашні. В душі Гурко вже кляв того гемонського Сушицького, що придумав для нього такі тортури. Його руки терпли від напруги, хода ставала розгойданою, ніби ось-ось чоловік не витримає й упаде під неймовірним тягarem. А йти ще треба було добре гони та й промову говорити!

Жінки, що з цікавости стояли коло воріт, аж душилися зо сміху, дивлячись на засапаного й мокрого від поту голову комнезаму з молотом і серпом на голові. Де ж пак, на старість закосичився, наче не при своєму умі! Та й ком-

сомольці не могли стриматися від реготу, що долітав Гуркові у самі вуха. Останні кроки Анастасії дібуляв, як п'янний і стогнав уголос:

— Ой, не можу, хлопці, не можу більше... зараз упаду... — Одкинувши набік серпа і важкий молот, він сам гепнув на землю, як лантух зерна.

— Дайте води, дайте води... — гукнув захеканим, хрипким голосом. — Не віддихаюся ніяк...

Одволавши Гурка, хлопці висадили його на трибуну. Витираючи піт з лица, він не міг звести докути думок, забувши все з написаної „революційної” промови. Нарешті, приправивши рішучого вигляду, набундючився і, напружено вдивляючись у ріденький натовп, махнув кулаком і басовито вигукнув:

— Я довго говорити не буду... Тут товариш з району вже все сказав. Тільки скажу — хай живе товариш Ленін і Маркс, хай живе пролетаріят, міжнародний імпірілізм і боротьба з про-клятою гідрою! Хай живе перше травня! Я скінчив... — Він полегшено зідхнув, поглянувшись на представника з району, який махав рукою, мовляв, досить, — сказав коротко і ясно. А в селі ще довго реготалися і згадували першотравневу Анастасієву „амблему”.

ОСЕЛЯ СУМ У ФРАНЦІЇ

Одним з основних завдань українських суспільно-громадських організацій на Заході є зберегти при українстві нашу молодь, передати їй наші надбання минулого та прищепити охоту боротися за краще завтра української діаспори й України. Тому в 1978 р. Спілка Української Молоді й Об'єднання Українців у Франції купили Оселю в Східній Франції, в селі Розе, біля Везуль: два будинки і 4,30 гектари землі. Ціна Оселі 270.000 фр. (біля 60 тисяч доларів, разом з нотаріальними витратами). Цю суму треба було заплатити до 30 квітня 1979 р.

Не маючи фондів, обидві організації не мають можливості віддати цей довг без допомоги українського громадянства в діаспорі.

Пожертви будуть оголошенні в пресі. Прізвища добродіїв і меценатів (які дадуть поважніші суми) будуть вписані на пропам'ятні таблиці Оселі.

Наперед складаємо сердечну подяку за пожертви, які просимо слати до:

Centre de vacances ukrainien
186, Blvd. St-Germain
7006 Paris, France.

За Діловий Комітет: **Володимир Косик** — голова, **Олекса Смолікевич** — заст. голови, **Михайло Бубликівський** — скарбник.

НОВІ КНИЖКИ**„ДЕСЯТЬ РОКІВ ІСНУВАННЯ І ПРАЦІ” —
ОЖ ОЧСУ**

Під таким наголовком вийшла гарно надрукована в друкарні св. Софії в Нью-Йорку книга Об'єднання Жінок ОЧСУ (1967-1977), над якою попрацювали багато Подруг з різних Відділів ОЖ ОЧСУ, а до Редколегії входили: голова Об'єднання Жінок мігр. Уляна Целевич, Алла Коссовська, Оксана Керч, Марія Нестерчук, Марія Лозинська, Марія Твердовська.

Підсумовуючи важливу й різноманітну діяльність ОЖ ОЧСУ за перше десятиліття, Редколегія зазначила у „Вступному слові”: „Цим шляхом прямуватимемо і далі, аж головна мета нашого існування поза границями України й праці в організації — Вільна і Незалежна Україна — здійсниться”.

Книга має 254 стор., оздоблена численними фотодокументами з діяльності Головної Управи ОЖ та Відділів у ЗСА (понад 20 інформацій), має цікаві статті мігр. У. Целевич, Б. Чарторийської, М. Лавовської, О. Керч та ін Подруг.

Один примірник у твердій оправі із золотим тисненням коштує лише 10 дол. Набувати у всіх Відділах ОЖ ОЧСУ.

Дане видання — це не лише пам'ятка і багате достовірне джерело для істориків, а й важливий звіт перед Громадою і Україною та видима захиста до дальшої праці в ім'я остаточної перемоги великої Ідеї. (п.).

ХТО ТАКИЙ С. МАРШАК?

Театральний глядач п. Андрій Л. звернувся до КУ АДУК із запитанням, хто такий С. Маршак, можливо, у зв'язку з виставою у Нью-Йорку 18. 2. 1979 р. силами „Студії мистецького слова” під керівництвом п-ї Лідії Крушельницької „12 місяців” С. Маршака.

Інформуємо, що С. Маршак — це московський жид, який пише виключно по-російському. Його перше ім'я Самуїл. „Свобода” не подавала його першого імені, але була якась туманна вістка про переклад із чеської мови. Той відомий російський письменник чеської мови не знає і не писав іншою мовою, крім московською.

 „Ущухне Божий гнів, минеться кара,
 I встане Велетень тоді,
 Розправить руки грізні
 I вмить розірве на собі
 Усі дроти залізні!”

Леся Українка

ЮВІЛЕЙ ОУН У КАНАДІ

У Торонті створено Крайовий Комітет для святкового відзначення 50-ліття з часу створення Організації Українських Націоналістів. До складу Комітету ввійшли представники багатьох організацій. Комітет очолив редактор „Гомону України” д-р Анатоль Бедрій.

Під гаслом 50-річчя ОУН відбудуться маніфесації, Зустріч Українців Канади і Америки, окружні наради ОУВФ в Едмонтоні, Ст. Кетерінс, Гамільтоні і усіх більших центрах українського поселення; наукові конференції по канадських університетах, зустрічі з політичним канадським світом, представниками поневолених народів, величним концертом і ін.

АДУК — СВЯТО ДЕРЖАВНОСТИ

Спокін, стейт Вашингтон. — 27 січня заходами Представництва АДУК і Управи Українсько-Американського Клубу в Спокіні відбулося свято Незалежності й Соборності України — 22 січня 1918-1919 років.

Беручи під увагу місцеві умовини, де на святі було більше чужинців, чим українців та й половина членів Клубу це мішані подружжя, програма свята виглядала інакше від програм, що їх практикують більші скupчення наших людей на чужині.

Тому, що наша громада мала і не має свого приміщення, свято відбулося в приватному мешканні заступника голови місцевого УАКлубу, п. Івана Войтечка. Було присутніх біля півсотні осіб. Кімнату вдекоровано українським і американським національними прапорами, з тризубом посередині.

Свято відкрив п. Ярослав І. Демусь англійською мовою. Після відспівання американського національного гімну, промову українською мовою про значення Актів 22 січня 1918-1919 років виголосив секретар УАКлубу п. Еміліян Майковський. Англійською мовою про ці великі Акти промовляв п. Ярослав І. Демусь.

Офіційну частину закінчено відспіванням українського національного гімну.

Молоді членкині УАКлубу, п-і Катерина Касперська-Блат і п-і Дженис Демусь, чіпляючи присутнім блакитно-жовті кокарди, провели збірку добровільних датків на Асоціацію Діячів Української Культури, що дала суму 32.00 дол.

Після відбулось товариське прийняття. Програмою керував голова Представництва АДУК на Заході ЗСА письменник Анатоль Демусь.

Кл.

ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ?

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ЙОГО ВАШИМ

БЛИЗЬКИМ!

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

В. Гаврилук

З ГАДКА

Сонце
мов овоч перецукрілий
в компоті дня.
На дні тарілок
золота комашня.
Півники гарячі скачуть
помаранчами по таці.
У попелі квітчастих цят
полум'яніс виноград —
і мов сухий шувар,
шумить мушва і самовар.

28.8.1955

С П О К І Й

Спокій ворушить стіни.
Спокій, в дрімучих надрах, шукає щілин.
Спокій —
хвилює заспокійливість людини
вказівкою рухливої години, —
гортає колеса подій,
мов млин.

Спокій вмостивсь на вежах.
Спокій, неначе озброєна стежка.
Спокій дзвенить у кожну мить,
мов зачарована у дзвонах мідь.

1960

**ЩЕ ОДИН ГОРЕ-КРИТИК І ВІДПОВІДЬ
„ШЛЯХУ ПЕРЕМОГИ”**

Видавництво „Шлях Перемоги”, яке видає вже 25 років славний і заслужений в боротьбі українського народу проти московського свавілля тижневик „Шлях Перемоги”, опублікувало важливу книгу-антологію під наг. „Поезія з-за колючих дротів”. Збірка вийшла в кінці 1978 р. у Мюнхені та є дійсно цінним вкладом в сучасну поезію Нескорених. Передмова д-ра С. Галамая.

У книзі поміщено твори 13 українських поетів, які тепер у більшості ще перебувають за московсько-большевицькими гратами: В. Моро-

за, С. Караванського, І. Світличного й ін., у тому і видатного уярмленого поета Остала Невідомого. Частину його творів було одержано ще на початку 1970-х років і опубліковано у журналі „Визвольний Шлях” у Лондоні, тоді за редакцією сл. п. Григорія Драбата. Ті поезії були передані з України у слабому машинописі, давньою друк. машиною.

Мюнхенське американське радіо „Свобода” („Освобождение”) передало у цім році коментар д-ра І. Качуровського про збірку „Поезія з-за колючих дротів”. Але цей критик, відомий із співпраці з „Посевами” та подібними „рускімі ізданнямі за рубежом”, написав про поезії Остала Невідомого таке (і передав через радіо в Україну): „Вони, на превеликий мій жаль, технічно не бездоганні”.

Редакція „Шляху Перемоги” гідно відповіла авторові, горе-критикові близкучих національних поезій Остала Невідомого, советського польтв'язня. У числі з 25. 2. 1979 р. Редакція зазначила:

„Рецензент несправедливо оминає т. зв. національну чинність творчості репресованих поетів в Україні, про що мовиться в передмові, а оцінює поезії виключно за особистим вподобанням на основі формалістичного критерію. Ціллю збірника було охопити наявіть мистецьки не бездоганні вірші, і то „без жалю”.

І. Качуровський відомий як неокласичний формаліст, а советський в'язень Остап Невідомий не сподобався, можливо, працівникам радіо „Свобода”, бо поет в одному творі написав, що закордонні радіостанції „шиплять” не про те, про що треба говорити поневоленим народам.

ЛАС.**В ОБОРОНІ ПОЕТА МИКОЛИ РУДЕНКА**

Не лише організована частина української спільноти за океаном і у всьому вільному світі виступає на захист 58-річного видатного українського поета Миколи Руденка, запротоцьованого Москвою на 12 рр. таборів і заслання.

Звільнення автора поеми „Хрест” та ін. видатних творів, Миколи Руденка, домагається також Асоціація Американських Видавців, на чолі з Лоренсом Гюзом. Видавці заявили голові Комітету в справах друку СССР, що бойкотуватимуть Московську виставку книжок, якщо не буде звільнено Миколи Руденка.

„ГРОШІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ”

Під таким наголовком вийшла, дбайливо видана в Мюнхені в друкарні „Ціцеро”, збірна праця проф. Бориса Мартоса і проф. Якова Зозулі, з рамени Українського Технічно-Господарського Інституту (56 стор. українського й англійського тексту, великий відділ ілюстрацій — в тому й кольорових фотопропродукцій українських банкнотів з 1917-1920 рр.).

Дана солідна праця, з передмовою проф. Ростислава Єндика (із важливим екскурсом у княже минуле), є чи не першою працею в ділянці вивчення стану фінансів та процесу оформлення і друкування українських грошей-банкнотів за Української Держави у формі УНР і за Гетьмана Павла Скоропадського. До речі, за нього друкувалися гроши в різних вартостях, але на них замість напису „Українська Народня Республіка” карбували напис „Українська Держава”.

У книзі розповідається історія створення паперових українських грошей в часі Визвольних Змагань та державності України; наведені відповідні постанови Уряду й міністерств; подані світлини й словесні описи грошей; наведені приклади довір’я населення України до своєї відновленої Держави і її грошевих знаків. Згадується, що українськими карбованцями вільний Київ допомагав своїм союзникам, напр., на стор. 31 читаемо: „Уряд УНР підтримував грішми також інші уряди. Так, урядові Білоруської Республіки було видано 4 мільйони гривень, а пізніше ще один мільйон; дипломатичному представництву Грузії в Києві — 500,000”...

Автори базували свої статті на багатьох не лише власних спогадах і спостереженнях (проф. Б. Мартос був міністром в уряді УНР), а й на документах і спогадах інших авторитетних людей.

Огляд репродукованих грошевих купюр Української Держави в 1917-20 рр. виявляє, що завдяки талановитій праці таких мистців, як Г. Нарбут, Красовський, Приходько та ін., Україна вже має прекрасні зразки власних грошевих знаків, в українському стилі, зокрема в стилі бароко. На банкноті вартости в 100 крб. поміщено також напис жидівською мовою, що є виявом уваги Української Держави до національних меншостей. До речі, цей банкнот

у народі звали „горпинкою” або „жидівськими грішми”. Більшість паперових грошей друкували в Німеччині, і не всі вони були вчасно завезені в Україну; частина була надрукована в Україні й ходила в обігу та користувалась великим довір’ям у народі.

Англомовний текст цієї праці треба б донести до відому міжнародним фінансистам і банкам, на доказ державності України та потреби її віднови.

Леонід Полтава

ТЕ, ЩО ПОТРІБНЕ

Професор історії, декан аспірантської школи гуманістичного факультету і член Постійного Комітету Українських Студій в Гарварді — Едвард Л. Кінан звернув увагу в журналі „Гарвард Магазін” (січень-лютий 1979 р.) на „справу помилкової етнічності”. Проф. Кінан звернув увагу на неправильну термінологію П. С. Веллса, автора наукової праці „Світ Магделенської гори”.

Пише проф. Кінан: „... В додатку хочу вказати, що вислів „південна Росія” є подвійно помилковим. Немає сумніву, що „Росії” не було в трьохсотному році до Христа і то, висловлюючись сучасними термінами, в жадному сенсі: етнічному, культурному чи політичному. Дальше, землі, про які говорить Веллс, ніколи не були, стисло говорячи, частиною „Росії”. Якщо Веллс хотів назвати простір, в якому зробили наскок кімерійці, то правильним окресленням було б „південні полоси сучасної України”.

Автор обговорюваної книги призначав у тому ж журналі проф. Кінанові повну раптою.

УКРАЇНСЬКА МОВА — МІЖНАРОДНОГО ЗНАЧЕННЯ

Американські дипломати, які відлєтіли до Української СРР для праці в американському консульстві в Києві, володіють українською мовою в словій на письмі та провадять ділове листування з офіційними чинниками — українською і англійською мовами.

Під час однієї із святкових промов папа Іван Павло 2-й в Італії вітав українців — українською мовою.

Новий Генеральний Губернатор Канади Дост. Едвард Р. Шраєр виступав цього року, після залишення, у федеральному парламенті в Оттаві. Свою інавгураційну промову виголосив кількома мовами: англійською, французькою, українською...

„Месники дужі приймуть мою зброю,
Кинутися з нею одважно до бою...”

Леся Українка

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
УКРАЇНСКА ІЩАДНИЧО-ПОЗИЧКОВА СПЛІКА
“ПЕВНІСТЬ” У ЧІКАГО ТА ФІЛІЯ В ПАЛАТАЙН, ІЛЛ.

платити найвищу дивіденду від ощадностей, а саме:

- $5\frac{1}{4}\%$ від біжучих щадничих конт.
- $6\frac{1}{4}\%, 6\frac{1}{2}\%, 6\frac{3}{4}\%, 7\%, 7\frac{1}{2}\%$ та $7\frac{3}{4}\%$ від СЕРТИФІКАТІВ,

залежно від суми та часу, на який вкладається.

- Кожне ЩАДНИЧЕ КОНТО з забезпечено ФЕДЕРАЛЬНОЮ УРЯДОВОЮ АГЕНЦІЄЮ ФСЛІК — до суми 40.000 доларів.
- Бажаєте купити дім, господарство (фарму), чи площу, зверніться до СПЛІКИ за позичкою (mortgagedom), яку одержите на дуже догідних умовах.

КОРИСТАНТЕ З УСЛУГ, ЯКІ ДАЄ СПЛІКА „ПЕВНІСТЬ”:

- ОСОБИСТІ ЧЕКИ (ЧЕКОВІ КОНТА) т. зв. „НОВ АКОУНТС”.
- ПЕНСІЙНІ КОНТА — IPA та KIO — на яких зложені гроші відтягуються від прибуткового податку.
- НЕЗАЛЕЖНО ДЕ ЖИВЕТЕ, ЩАДІТЬ ПОШТОЮ В „ПЕВНОСТІ”.
- ВОГНЕТРИВАЛІ ДЕПОЗИТОВІ СКРИНЬКИ.
- ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ — ПОДОРОЖНІ ЧЕКИ.
- ПЛАЧЕННЯ МІСЬКИХ рахунків за воду, газ, електрику та телефон.
- БЕЗПЛАТНЕ НОТАРІЯЛЬНЕ ЗАВІРЕННЯ ДОКУМЕНТІВ.

За ІНФОРМАЦІЯМИ та ПОРАДАМИ у всіх ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ просимо звертатися особисто, або телефонічно з довір'ям!

Години праці:

Понеділок: 9 — 3 по пол.
 Вівторок: 9 — 3 та 6 — 8 веч.
 Середа: закрито

Четвер: 9 — 3 по пол.
 П'ятниця: 11 — 8 веч.
 Субота: 9 — 1 опівдні

932-936 N. WESTERN AVENUE, CHICAGO, (ILL. 60622)
 SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
 2166 PLUM GROVE RD., ROLLING MEADOWS, ILL. 60006 Tel.: (312) 991-9393

СТЕПТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА
“БУДУЧНІСТЬ”
 у ДЕТРОІТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ і ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ. НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА, ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЇ, ШПІТАЛЬНІ РАХУНКИ і т. п. ПОЗИЧКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНИ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ $5\frac{1}{4}\%$ ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT
 4841 Martin Ave. 3011 Caniff
 Detroit, Mich. 48210-Hamtramck, Mich. 48212
 Tel.: 843-5411

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
 КООПЕРАТИВА СУМА
 В ЙОНКЕРСІ, Н. І.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ і ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ, ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі. СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ. Майно кожного вкладчика чи позичкодавця забезпечене.

Приймає ощадності і платить $6\frac{1}{4}\%$ дивіденди
 Безплатне забезпечення ощадностей.

Безплатне життєве забезпечення до 2.000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)
 FEDERAL CREDIT UNION
 301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
 Tel.: 914-965-8560

ХТО ВИНАЙШОВ СИСТЕМУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ?

Хоч як це звучить парадоксально, систему соціального забезпечення, яка відкрила нову еру в житті цивілізованого людства, винайшли не революціонери-реформатори, а один з найбільш реакційних державних правителів, німецький поміщик, князь і монархіст Отто Бісмарк (1815-1888).

„Чому вояк має одержувати пенсію, а робітник, який утратив працевздатність або досягнув похилого віку, має бути її позбавлений?” — запитував хитрий дипломат, „залізний канцлер”, який вимагав у 1848 році здушити революцію в Німеччині і спровокував франко-прусську війну в 1870-71 рр.

Бісмарк знов, що 98 зі ста індустріальних робітників помирають перед тим, як досягнути 65 років життя. І в 1898 році, через десять років після його смерті, контролюваній державою пенсійний фонд досягнув величезної суми 26.1. мільйона доларів.

Бісмарк розпочав свою програму в 1880 р., щоб підмінувати опозиційну соціал-демократичну партію, яка вимагала соціальних реформ.

У 1883 р. німецький парламент ухвалив план Бісмарка про обов'язкове забезпечення проти хвороб. Наступного року прийнято його закон про регульоване державою забезпечення проти нещасливих випадків.

„Ця система, — сказав Бісмарк, — найкраща забезпека проти революції, яка коштує державі далеко більше”.

Накладом Української Видавничої Спілки в Лондоні появився роман відомого письменника

Степана Любомирського

„ПРОМЕТЕЇВ ВОГОНЬ”

Особливо для молоді — широке полотно подій, які відбувалися на західноукраїнських землях після закінчення ІІ-ої світової війни та боротьби на життя і смерть українських патріотів з московськими наїзниками.

Книга має 544 сторінок, на добром папері, в твердій оправі з мистецькою сорочинкою, коштує: в ЗСА і Канаді — дол. 15.00.

При гуртових замовленнях опуст. Замовлення слати на адресу: Ukrainian Publishers Ltd. 200 Liverpool Rd., London N1 1LF, England.

ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
„ВІСНИКА”?

ЩАСЛИВЕ ЧИСЛО 13

Число 13, на думку більшості американців, належить до нещасливих чисел, які несуть з собою якусь біду. Навіть тепер у багатьох готелях і установах немає 13-го поверху.

Лиха слава числа 13-ть походить імовірно від Тайної Вечері, в якій брали участь тринадцять апостолів. Але для Батьків Фундаторів Америки число 13 не мало містичного значення: 13-ть було числом колоній, які прагнули відірватися від Англії, щоб створити нову республіку. Число 13-ть стало основним числом у Великій Печаті З'єднаних Стейтів. Якщо взглянутися уважно в цю Печать, то в око впадає: 13 зірок, 13 смуг, 13 лаврових листків, 13 ягід, 13 головних пер у правому крилі орла, 13 пер у його лівому крилі, 13 пер у його хвості, 13 літер в його лицевому мотто E Pluribus Unum, 13 літер у його протилежному мотто Annuit coeptis, 13 разів по 3 літери в словах “The Coat of Arms of the United States of America”.

Фактично число 13 повторюється 13 разів у Великій Печаті.

ЩО ТАКЕ ЩАСТЬЯ?

Англієць, француз і підсоветський громадянин дискутували на тему, що є щастя.

— Справжнє щастя, — сказав англієць, — це коли втомлений вертається додому після роботи і бачите, що на столі чекає на вас пляшка джину і тонік.

— Ви англійці не є романтиками, — сказав француз. — Справжнє щастя це коли ви ідете десь у ділових справах, знайомитеся в чужому місті з гарненькою дівчиною, бавитеся з нею і після того розходитеся без взаємного жалю.

— Обидва ви помиляєтесь, — сказав підсоветський громадянин. — Справжнє щастя, коли ви над ранок лежите в ліжку, чуєте грюкіт у двері і бачите на порозі трьох кагебістів, які вам говорять: „Іване Івановичу, ви арештовані”, а ви з легким серцем їм відказуєте: „Вибачте, товариші, але Іван Іванович мешкає по сусіству”.

ВЖЕ ВИПУЩЛА
нова книжка відомого
письменника-гумориста
Панька Незабудька
„ЕМІГРАЦІЙНІ РОДЗИНКИ”

202 стор. Один прим. з пересилкою
5 дол. 50 ц. Замовляйте:
Mr. ANATOL DEMUS
E. 940, 18th Ave.
Spokane, Wash. 99203 U.S.A.